

Okrepljen koordinacijski odbor sindikata sozda

Potem, ko so bili v mesecu februarju in marcu v temeljnih organizacijah oziroma DO izpeljani občni zbori osnovnih organizacij sindikata in je potekel rok za kandidiranje novih članov v koordinacijski odbor sindikata sozda, se je v ponedeljek, 7. aprila 1980 sestal koordinacijski odbor na 15. seji. Potrdil je poročilo o svojem 16-mesečnem delovanju, sprejel osnove programa dela za naslednje leto in ugotovil sestav odbora. Za predsednika je bil izvoljen Franc Škof iz Mercator - Rožnika, za njegovo namestnico pa Suzana Modrijan iz tozda Grosist v sestavu M-Velepreskrbe.

Na seji so bili navzoči poleg delegatov tudi generalni direktor sozda in njegov namestnik, sekretar občinskega sveta ZSS občine Ljubljana Vič-Rudnik, in center

organizirani za krog vseh družbenopolitičnih dejavnikov v sozdu, ena pa je bila namenjena problematiki usmerjenega izobraževanja.

Mercator

GLASILO DELAVCEV IN ZDRUŽENIH KMETOV

LETO XVII

Ljubljana, april 1980

št.:4

za obveščanje sozda. Zaradi odsotnosti bolnega predsednika je sejo vodila njegova namestnica.

Suzana Modrijan je v uvodnem poročilu poudarila osnovna izhodišča za delovanje KO sindikata v preteklem 16-mesečnem obdobju po prvi izvolitvi koordinacijskega organa koncem leta 1978. V tem času se je sindikat v sozdu Mercator osredotočil na področje pridobivanja in razporejanja dohodka, na dohodkovne odnose, na združevanje sredstev in na ostale nalo-

V obdobju prvega mandata KO je potekala v sozdu živahna dejavnost za sprejem temeljnih samoupravnih aktov oziroma njihovih sprememb - samoupravnega sporazuma o združitvi, statuta, osnov srednjeročnega plana, dveh resolucij in več izvedbenih aktov. Pri vseh je bil sindikat pobudnik široke javne obravnave. V tem obdobju so bile v sozdu opravljene volitve v samoupravne organe, pri čemer je KO sindikata v polni meri uporabil pooblastila, ki mu jih daje zakon o združenem delu. Tako

KO sindikata se bo moral v novem mandatnem obdobju temeljito zavzeti za kritičen položaj delavcev v trgovini, saj akumulativnost nenehno upada, rast osebnih dohodkov zaostaja, nezadržna pri tem je fluktuacija delovne sile, pogoji poslovanja s strankami pa so težki ob vse večjem pomanjkanju blaga, ki ni dobavljeno. Vse anomalije pa se pripisujejo v sredstvih, ki oblikujejo javno mnenje, samo trgovcem. KO sindikata bo moral preko republiškega odbora sindikata delavcev trgovine doseči, da družba drugače ovrednoti poklice v trgovini in da se v okviru usmerjenega izobraževanja poskrbi za ustrezno izobrazbo trgovskega kadra.

Delegat maloprodaje v razpravi na 15. seji KO sindikata sozd, Marjan Gradišar

ge skupnega pomena, ki so določene v samoupravnem sporazumu o združitvi v SOZD, v 10. členu. Sindikat je bil pobudnik za sklic treh problemskih konferenc. Dve od teh, ki sta dokaj radikalno obravnavali notranje odnose z vidika skupnih ciljev sozda, sta bili

ob predkandidacijskem postopku za izvolitev delegatov v delavski svet, notranjo arbitražo in delavsko kontrolo kakor ob pripravah na dva referendumata se je poslužil aktiv neposrednega obveščanja in v tem smislu obdelal vsako regijo posamič v sodelovanju s strokov-

ob podpori družbenopolitičnih skupnosti.

Iz poročila dosedanje sekretarke KO je bilo razvidno, da je bila dejavnost KO razvejana v vseh smereh, ki pokrivajo vlogo sindikata v združenem delu.

Glavno poročilo sta dopolnila še predsednica kulturne komisije, ki dela samostojno in je letos opravila pionirsko delo v smislu pomoči in sodelovanja pri kulturnih prireditvah tozdov in posameznikov, ter predsednik KO za rekreacijo in šport, ki se je kot odbor povsem osamosvojil in načrtno in na široki osnovi usmerja organizirano športno aktivnost združenih delavcev in kmetov sozda.

Ko je novi KO sindikata sprejmal program dela, je določil naslednje, »udarne smeri« svojnega delovanja:

- usklajevanje samoupravne organiziranosti vseh organizacij, združenih v sozdu;
- dosledno uresničevanje dogovorjenih razvojnih ciljev, ki izhajajo iz samoupravnih sporazumov - o združitvi in temeljev plana;
- odločno nastopanje zoper lokalistične interese;
- dosledno uveljavljanje delovanja delegatskega sistema in vloge sindikalnih skupin kot temeljne oblike sindikalnega sodelovanja;
- skrb za boljše delovne in življenjske pogoje delavcev, posebej v dejavnostih kmetijstva, trgovine in gostinstva z zagotovitvijo osnovnih socialnih, zdravstvenovrstvenih, izobraževalnih in kulturnih pogojev, ki jih lahko doseže za akcijo sindikat.

Ta osnovna akcijska orientacija KO sindikata bo opredeljena še rokovno, pri čemer je že jasno, katere akcije so stalne, katere pa so

KO sindikata bo moral podpirati akcijo za organizirano medsebojno izmenjavo počitniških zmogljivosti v sozdu, poseben poudarek pa nameniti organiziranemu obveščanju na vseh ravneh, tako preko pisanih kakor tudi ustnenih oblik obveščanja v obliki problemskih konferenc na določene teme.

Iz razprave delegatke notranjske regije Mercatorja na seji KO sindikata sozda, Irene Jurca

Razprave ob zaključnih računih morajo postati trajna aktivnost organizacij sindikata, posebej pa v tistih OZD, v katerih so pogoji pridobivanja dohodka težki in so rezultati poslovanja neugodni.

Iz razprave delegatke iz mesne industrije v sestavu Mercatorja, Marjane Martinec

Vzroki za upadanje ostanka dohodka v trgovini in za nespodbudni osebni dohodek delavcev v tej panogi so tudi v slabih in vse slabši ponudbi proizvajalcev, v neurejeni dobavi blaga, v velikih stroških prevoza na nekaterih področjih. Problemi pogojev pridobivanja dohodka v različnih dejavnostih, ki jih opravljajo OZD v sozdu Mercator - predvsem še kmetijstva in gostinstva - bi morali biti deležni tako politične kakor strokovne obravnave v sozdu. Rezultate obravnave pa je treba posredovati pristojnim republiškim organom.

Iz razprave delegata v maloprodaji na Kozjanskem na seji KO sindikata sozda, Ludvika Mesa-
reča

nimi službami temeljnih oziroma delovnih organizacij in sozda.

V zavzemanju za skupne in dolgoročne cilje se je sindikat srečeval s primeri izigravanja in sabotiranja dogovorjene politike, s pojava, katerim niso vzroki delavci, ampak vodilni kader, včasih celo

javnost en delegat ni bila zagotovljena sorazmerna povezanost hkrati tudi z vsemi regionalno močnimi organizacijami v sestavu sozda Mercator. Izostal je prvotno predvideni delegat osnovnih organizacij kraško-obalnega področja

Nadaljevanje na 2. strani

Vsem
bralcem in
sodelavcem
čestitamo
k prazniku
dela

družbenopolitične organizacije,
samoupravni organi
in uredništvo glasila

Prihodnji mesec v obravnavi organov sozda

Center za obveščanje

Privaditi se bo treba na misel, da po starem ne bo šlo več

V mesecu maju načrtujejo organi sozda Mercator prve od faz postopka za poznejši sprejem smernic razvoja SOZD Mercator v naslednjem srednjeročnem obdobju. Delovno gradivo so strokovne službe že pripravile, tako da bo besedilo predmet na naslednjih sejah v mesecu maju.

7. maja poslovodni svet

Tega dne se bo v Ljubljani, v dvorani Slovenija sadja na Titovi 66 sestal poslovodni svet sozda Mercator (nekdanji kolegij generalnega direktorja). Gradivo, ki prinaša korenit poseg v samoupravno organiziranost sestavljene organizacije Mercator in preoblikovanje ostankov tradicionalne organiziranosti, bo tu doživelo prvo širšo oceno in, kakor je pričakovati, živahen odziv.

ki bo poslan v javno obravnavo vsem tozdom in DO, in določi rok trajanja obravnave ter dostavo predloga sprememb in dopolnitev. Na tej svoji seji bo IO določil tudi dokončni predlog Resolucije o razporeditvi skupnega prihodka ter pogojev poslovanja med trgovskimi organizacijami na veliko in malo v SOZD Mercator za leto 1980, ki bo potem poslano v obravnavo delegatom delavskega sveta SOZD.

Roke, ki nas družijo. Foto: Jože Rozman

Gradivo bo vabljenim direktorjem poslano 23. aprila. Na istem sestanku bo obravnavana še analiza in poprejšnje usklajevanje investicijskega plana za obdobje 1981-85; obravnavan bo predlog resolucije o razporeditvi skupnega prihodka ter pogoji poslovanja med trgovskimi organizacijami na veliko in malo v SOZD Mercator za leto 1980. Nadalje bosta obravnavana posnetek in analiza dela Studia za ekonomsko propagando v letih 1978/79 ter predlog reklamnih akcij ob prihodnjem Novem letu v smislu določil zadnje resolucije sozda Mercator. Načelno in dokončno bo treba urediti tudi nekaj vprašanj v zvezi s sovlaganjem v tovarno soli in v Cementarno Trbovlje.

28. maja bo 6. zasedanje delavskega sveta SOZD

Delavski svet bo predvsem obravnaval in predvidoma tudi sprejel predloge, ki jih bo posredoval izvršilni odbor, poleg tega pa bo obravnaval še predloge komisije za ugotavljanje upravičenosti črpanja solidarnostnih sredstev in po pričakovanju treh prisilcev odobril ta sredstva, ki jih bodo organizacije v glavnem porabile za to, da nudijo svojim delavcem regrese, ki jih sicer ne bi prejeli, čeravno so prizadevno delali v preteklem letu. Na dnevnem redu delavskega sveta bo še poročilo o ugotovitvah in sklepih odbora samoupravne delavske kontrole sozda in poročilo o izidu nadomestnih volitev v M-Velepreskrbi za delegata tozdov Grosist in Steklo v delavskem svetu SOZD.

V obdobju priprav stališč in gradiv

se bosta predvidoma sestala še koordinacijska organa obeh družbenopolitičnih organizacij, sindikata in zveze mladine, ter odbor samoupravne delavske kontrole, kar je predvideno v tednu med 19. in 23. majem.

Komisija za ugotavljanje upravičenosti do črpanja solidarnostnih sredstev skupne porabe je na 1. seji 31. marca 1980 izvolila za predsednika Sama Dostala iz M-Interne banke in obravnavala

prošnje treh kandidatov za koriščenje. To sta TMI iz Postojne in Ljubljane ter Kavarna Evropa. Več ob poročanju o sklepu delavskega sveta prihodnjic.

Foto: Jože Rozman

Novi koordinacijski odbor sindikata za obdobje 1980-1981

Panoga	OZD oz. področje	Delegat
kmetijstvo	AK Krško	Pirc Alojz
industrija	TMI Ljubljana	Martinec Marjana
industrija	Pekarna Grosuplje	Hren Stane
trgovina na drobno	Preskrba Tržič	Gradišar Marjan
trgovina na drobno	MIP Ptuj	Antolič Kristina
trgovina na drobno	Standard N. mesto	Javoršek Jože
trgovina na drobno	Izbira Postojna	Jurca Irena
trgovina na drobno	Jelša Šmarje / J.	Mesarec Ludvik
trgovina na drobno	Velebl. Beograd	Mitrič Mila
trgovina na debelo	Grosist Ljubljana	Malenšek Alenka
trgovina na debelo	Grosist Ljubljana	Modrijan Suzana
zunanja trgovina	Sl. sadje Bohova	Kovač Nada
gostinstvo	Ilirija Ljubljana	Kovač Jože
storitve	Contal Ljubljana	Murovec Marjan
delovne skupnosti	Rožnik Ljubljana	Škof Franc
delovne skupnosti	Rožnik Ljubljana	Valant Vera
delovne skupnosti	DS SOZD	Srdič Alenka

Sestanki, sestanki, sestanki...

Jože Renar - M-Rožnik, TOZD Grmada

Uspešni tudi ob sobotah popoldne

Dejstvo je, da smo s številnimi sestanki nezadovoljni, tako s časom, ki ga zanje porabimo, s često dolgovoznimi in brezplodnimi razpravami, s kakovostjo pripravljene in obravnavane gradiva in podobno.

Sestanki so stari toliko, kot je staro človeštvo. Že Adam in Eva sta se sestala in tako verjetno imela prvi sestanek. Nobena družba na svetu ne more obstajati brez sestankov, saj so neizogiben element v družbenem političnem in gospodarskem procesu. Seveda pa bi se dalo naše preštevilne estanke racionalizirati, v kar naj bi v bodoče vlagali več truda, znanja in aktivnosti.

Nisem sicer poklican, da bi dajal nasvete ali recepte, vseeno pa si drznem predlagati nekaj izboljšav:

- najpomembnejše skupne sestanke, tako na primer zbere kolektivov, bi bilo treba načrtovati vsaj za leto dni naprej. Še posebej to velja za kolektive maloprodaje, ki so prostorsko raztreseni (TOZD Grmada ima na primer 72 poslovalnic v štirih občinah in 36 krajevnih skupnostih). Pri tem bi bilo treba onemogočiti, da si poklicani in nepoklicani izmišljujejo, kdaj naj bi bili sestanki. Vse to seveda ne velja za izredna stanja;

- sestanke družbenopolitičnih organizacij bi kazalo imeti izven delovnega časa - tako bi bili tudi bolj kratki;

- pri prihajanju na sestanke bi bilo treba uvesti več discipline;

- dobro pripravljen sestanek pomeni polovico opravljenega dela, zato sklicatelj naj ne bi sklical sestanka, dokler se ni nanj temeljito pripravil;

- ob koncu vsakega sestanka bi kazalo ugotoviti, ali je bil ta uspešen ali ne, oziroma, kaj bi bilo treba še izboljšati.

V soboto, 1. marca, smo imeli v okviru tozda Grmada (M-Rožnik) kar dva sestanka: ob 12. uri za delavce uprave oziroma skupnih služb, ob 15. uri pa za kolektiv diskontnega prodajalca na Slovenčevi ulici v Ljubljani.

Uvodna ugotovitev na prvem sestanku je bila, da imamo v okviru tozda sicer kar dosti sestankov in da je še posebno veliko »formalnih«, takšnih, na katerih obravnavamo spremembe raznih samoupravnih sporazumov, pravilnikov, statutov in podobno, da pa je delovnih sestankov s kolektivi prodajal in delavci skupnih služb žal še vedno premalo.

Na omenjenem sestanku smo se dogovorili, kako bi še bolj in pravičneje nagrajevali po delu v skupnih službah, kako bi izboljšali medsebojne odnose in kako bi delavce skupnih služb še bolj vsestransko usposobili za reševanje vse težjih nalog, ki so pred njimi.

Čeprav je kolektiv skupnih služb tozda Grmada kot celota aktiven, delaven in družbenopolitično dobro usposobljen, pa je pred kratkim prišlo do manjšega konflikta zaradi delitve osebnih dohodkov. Manjši spori niso nenormalen pojav, napak pa bi bilo, če jih ne bi proti reševali. Čeprav so

nekateri socialistične države svojčas trdile, da pri njih do konfliktnih situacij ne prihaja, pa je popolnoma razumljivo, da so tam, kjer so ljudje, tudi spori. Dolžnost nas vseh, še posebej pa družbenopolitičnih organizacij je, da probleme rešujemo sproti, z veliko mero aktivnosti in poštenosti.

Kot sem že omenil, je kolektiv skupnih služb tozda na dokaj visoki ravni samoupravne organiziranosti ter strokovne in družbenopolitične usposobljenosti, še vedno pa je precej daleč od individualnega obvladovanja samouprave. Menim, da imamo žal vsi v sebi še dosti starih, negativnih navad, ki so in bodo še dolgo ukoreninjene v nas. Takšni sta na primer absolutizem v vodenju (»Ti delaj, saj mislijo drugi zate!« ali »Če ti ni prav, lahko greš!«) in »hlapčevska« skromnost (»Tega nismo sposobni narediti, priti morajo drugi!« ali »Nujno je, da nas drugi komandirajo!«). Te in še druge negativne usedline, ki smo jih podedovali skozi dolga stoletja zatiranja, gredo vse prepočasno iz naše vsakdanje prakse in so često krive za spore, do katerih v kolektivih prihaja.

Pri nas smo, po zmagoviti narodnoosvobodilni borbi, leta 1945 postavili vso zakonodajo na resnično nove temelje in v 35 letih zgradili popolnoma novo in zakonito samoupravno družbo. Ta družba in to življenje pa se tako hitro razvijata, da zares pestra pisana zakonodaja in »pravila obnašanja« ne uspejajo slediti resničnim življenjskim potrebam. Drugače povedano: življenja se žal ne da pisмено uokviriti. Prav to narokuje v tozkih, delovnih organizacijah in sozdu, pa tudi v prodajalnah, poleg zapisanih pravil tudi vsakodnevne osebne pogovore in dogovore, saj je le tako poslovanje in medsebojne odnose še bolj utrditi. Menim, da je temelj za uspeh vsake prodajalne, tozda ali delovne organizacije skupno, aktivno in ustvarjalno sodelovanje vseh zaposlenih, ne pa le nekaterih aktivistov.

Delavci skupnih služb tozda moramo biti sposobni sproti odpravljati »zamaške«, ki se pojavljajo na številnih »križiščih«, zato je prav, da se na vsakem koraku borimo za večjo storilnost, bolj pošteno nagrajevanje po delu, bolj pravične medsebojne odnose ter za vsestransko boljše gospodarjenje v tozdu, delovni organizaciji, sozdu in družbi kot celoti.

Po dveh urah burne in temeljite razprave, v kateri smo analizirali tako delo skupnih služb kot celote kakor tudi delo posameznikov, smo bili enotnega mnenja, da je bil sestanek uspešen in da si želimo še več takšnih »razčiščevalnih sestankov.

Ob 15. uri je prejšnjemu sledil sestanek delavcev diskontnega prodajalca na Slovenčevi ulici v vodilnih delavci tozda. Čeprav je bil sestanek v soboto popoldne, je bila udeležba stoo odstotna, kar dokazuje, da se člani kolektiva zavajajo odgovornosti, ki jo imajo do tozda in do družbe kot celote.

Na dnevnem redu sestanka je bila samo ena točka: kako je kolektiv delal v prvih dveh mesecih

obstoja in kako naj bi v bodoče delal še uspešneje. Takoj moram povedati, da je to še zelo mlad kolektiv, v katerem delajo delavci skoraj vseh jugoslovanskih narodnosti - torej prava Jugoslavija v malem.

Tončka Habič, poslovodkinja diskontnega centra, ki je sestanek pričela, je povedala, da so v teh dveh mesecih dosegli kar lepe uspehe, saj so prodali za 17 milijonov dinarjev blaga, da se dolovna disciplina vse bolj izboljšuje in da so delavci iz dneva v dan bolj usposobljeni, kritično pa je tudi pripomnila, da je pomanjkljivosti še vedno dosti.

Največ težav je z blagajničarkami, saj jih namesto 12 opravlja ta dela le 6, pa še te imajo premalo izkušenj. Tudi nove blagajne so slabe, vendar na tržišču trenutno žal ni boljših. Zelo dobro so se v svoje delo vključili prodajalci kruha in delikatesnih izdelkov ter mesarji, precej manj pa prodajalci sa-

dja in zelenjave. Tu in tam je še vedno opaziti, da se nekateri delavci poskušajo delu izmakniti, kar je seveda treba izkoreniniti. Izboljšati se morata tudi odnos do družbenega premoženja (blagajni, tehtnic, vozičkov in podobnega) in ravnanje z blagom (često se to pokvari ali razbije).

Razpravljali so načeli tudi vprašanje odnosa do kupcev, ki ga je treba precej izboljšati, in čistoče prostorov, ki ji bo treba posvetiti več pozornosti, tako v sami prodajalni kakor tudi v sanitarnih prostorih, skladiščih in okolici zgradbe. To velja tudi za osebno higieno.

Spodbudno je to, da so vsi delavci aktivno sodelovali v razpravi in drug drugega opozorjali na napake.

Za usposabljanje novega kolektiva je seveda potrebnega veliko časa in strpnosti. Drobec pri takšnem usposabljanju je pomenil tudi sestanek v prostem času, v soboto popoldne.

Z zadnje seje koordinacijskega odbora sindikata sozda, ko je bil potrjen novi odbor. Foto: Jože Rozman

15. seja KO sindikata SOZD Mercator

Center za obveščanje

Okrepljen koordinacijski odbor sindikata sozda

Nadaljevanje s 1. strani

(sestav Mercator-Nanos), ker ga konferenca ni delegirala.

Ugotovimo lahko, da je bila razprava, posebej v zvezi z obravnavo programa dela, zelo živahna in dokaj »udarna«. Izvlečke oziroma

posamezne misli in pobude navajamo ločeno.

KO je med drugim na tej seji odobril kritje stroškov avtobusnega prevoza udeležencev seminarja mladih delavcev iz Mercatorja na Črnem vrhu. Za podelitev srebr-

nega znaka sindikatov ob prazniku dela je KO predlagal tri sindikalne delavce, ki delajo v organizacijah TOZD Golovec, TOZD Investa in M-Rožnik.

Ob dobrem sestavu KO sindikata sozd upravičeno računamo, da bo sindikat izpolnil pričakovanja, ki jih gojimo v zvezi s tem koordinacijskim telesom sozda - posebej glede na začetek novega srednjeročnega obdobja, ko bo nastopil čas za III. fazo - najbolj radikalno - samoupravne reorganizacije sozda, pri čemer bo potrebna čvrsta enotnost in neopravljenost političnih dejavnikov.

Kako je mogoče, da niti vodilna niti samoupravna niti politična struktura v sozdu in v DO Rožnik ni dosegla samoupravnega obnašanja tozda Veleblagovnica Beograd, ki ni glasoval za plan sozda za leto 1980?

Delegat maloprodaje v razpravi na 15. seji KO sindikata sozd, Marjan Gradišar

Naše moči in šibkosti

dipl. oec. Jakob Mavsar – M-Velepreskrba, TOZD Investa

Zakaj se ne učimo od včeraj?

Američani trdijo, da v poslovnem svetu firma, ki ne načrtuje svojega razvoja, tega ponavadi tudi res nima. Analogno bo to držalo tudi za naše razmere, predvsem za investicijsko področje dela, ki je prvi korak za neposredni razvoj vsake organizacije, s tem pa tudi sozda Mercator.

Takoj za investicijami pa sledi ugotovitev in utrditev dosedanjih zmogljivosti, s tem da bo pri tem opredeljena strategija razvojnih ciljev Mercatorja in tudi utrjene

ljudi.

Katere konkretne naloge oziroma konzultacije ter zapis standardnih postavk investicijskih objektov imamo v mislih?

dna načela in izvedbene postopke poglavitnih investicijskih objektov, ki lahko razvojno in programsko sploh pridejo v poštev. Pod tem si predstavljamo velikosti, standardne tipe in opremljenost marketov, bifejev, snack barov, skladišč, zbiralnih in distribucijskih centrov in blagovnic. Zakaj standardno? Zato, ker je le določen Mercatorjev standard rešitev za racionalno investiranje kateregakoli investitorja – tozda ali delovne organizacije.

Zgleden primer, kako Investa uredi notranjost prodajalne

prednostne naloge za 5 do 10 let vnaprej. Mislim, da nas pri razglabljanju o takem razvoju ne smejo motiti kratkoročna nihanja v investicijskem ritmu 5 do 10 let, kot na primer letošnja intenzivna stabilizacija in podobno.

SOZD Mercator, katerega dejavnost je med drugim tudi zadovoljevanje povpraševanja po osnovnih dobrinah mestnega, pa tudi podeželskega prebivalstva, se mora razvijati, ker se tudi potrebe razvijajo dinamično in se celo večajo v obsegu, sploh pa kar se tiče kakovosti ponudbe.

Poleg družbenih omejitev za investicije (stabilizacija, zmanjšanje uvoza opreme, transportne težave, osnovni in gostinski kader ipd.) omejujejo Mercator tudi notranje zmogljivosti kot so finančna sredstva, omejitve tehnično-tehnološke narave, smeri razvoja trgovskih objektov, kadrovska politika ipd.

Kako razmišljamo o teh problemih v tozdu Investa (M-Velepreskrba), ki je, vsaj s tehničnega, gradbenonadzornega in komercialnega vidika specializirana organizacija za investicijsko področje? Trdimo lahko, da je v svoji dosedanji dejavnosti razvila vsaj 35 do 40 investicijskih objektov takih dimenzij, da nam v okviru razvoja sozda lahko služijo kot reference v tehnično-komercialnem pogledu. Ti objekti so zanimivi že zaradi različnih lokacij in načinov, kako smo določene investicijske programe uresničevali v prvih zamislih in kako v končni realizaciji.

V Investi smo prepričani, da bi morala v okviru sozda ali pa v sklopu tozda Investa, v obliki štabne službe ali pa na začasni ali občasni nalogi delovati skupina strokovnjakov, ki bi lahko investitorjem v sozdu posredovala standardne izvedbe določenih investicijskih objektov ter bodočim investitorjem svetovala, kaj, kako in kdaj ukrepati pri uresničevanju načrtovanega razvoja posameznih delov Mercatorja kot sestavljene trgovske in proizvodne delovne organizacije. Prepričani smo, da mora biti pristop interdisciplinaren, večstranski, sistematičen, postopen in metodičen, dokler ne bo ustanovljena stalna posebna služba, ki bi štela od 5 do največ 10

Ugotovitev zmogljivosti posameznih tozdov, DO in sozda

Potrebno je zaokrožiti zmogljivosti – od prodajnih prostorov, transportnih in skladiščnih zgradb, pa do administrativno upravnih prostorov – da bi dosegli zgornjo mejo izkoriščanja teh zmogljivosti v okviru tozdov, delovnih organizacij in sozda. V razmerah, kakršne so, bi z majhnimi investicijami ali z rekonstrukcijo oziroma adaptacijo obstoječih zmogljivosti dobili možnosti izkoristiti potenciala v zgornjih mejah, kar nam potrjujejo določeni podatki in informacije iz sedanosti in bližnje preteklosti. To bi bilo usklajevanje ozkih grl v okviru poslovanja tozda in vnašanje določenih manjših inovacij trgovskega poslovanja, da bi v enakih poslih vsi Mercatorjevi tozdi delali na standarden način, v zgornjih mejah zmogljivosti.

Strokovna skupina bi si morala priskrbeti podatke o poteku poslovanja tozdov, ki so trenutno v gornji fazi izrabljanja svojih zmogljivosti, pri tozdih, kjer so ozka grla, zastarela tehnika ali nestandardni potek poslovanja, pa bi morali napraviti seznam ozkih grl ter rekonstrukcij, adaptacij in premostitvenih naložb, potrebnih za odpravo teh grl. S tem bi omogočili vsem tozdom, da bi potem obstoječe zmogljivosti oziroma potenciala izrabljali v zgornjih mejah in tako prispevali k zvišanju produktivnosti in boljšemu pokrivanju fiksnih stroškov.

Prikazovanje podatkov o referenčnih objektih

Strokovna skupina bi zbrala 10 do 20 referenčnih primerov za orientacijo bodočim investitorjem o tem, kako so potekala dela, kje so bile težave in kakšne so bile tehnično-tehnološke rešitve ter njih odraz v komercialnem pogledu. Verjetno bi kot povzetek prikazali tudi to, katerih napak bodoči investitorji ne bi smeli zagrešiti.

Zapis standardnih načel, zakonitosti in omejitev za investicijsko področje v sozdu Mercator

Za potrebe sozda bi morala strokovna skupina zapisati standar-

Danes si v svetu velikih stabilizacijskih nalog, negotovosti, neprijetnih presenečenj, sprememb standardnih vrednot življenja, neslutnega tehnološkega razvoja, pluralizma stališč in idej ter v času velikega izziva informatike in ekologije ter večnih sprememb, ne moremo privoščiti individualnih rešitev do take stopnje in širine, da bi bil tehnološko, tehnično in komercialno vsak investicijski projekt celota in unikat zase. Morda arhitektonska, torej funkcionalna in organska povezanost objekta z okoljem še nosi enkratnost, ostalo pa mora biti standardno in v mejah ekonomskih, tehnično-te-

V premislek

Stevu Došenović

Vse kaj drugega

Ko prebiramo poročila poslovnih organov in sklepe samoupravnih organov o stabilizaciji, imamo vtis, da se govori le o številkah, zneskih in procentih.

Tako se samo po sebi postavlja vprašanje, ali gre res samo za količine?

Stabilizacija ne more biti le trenutno kampanjsko delo, ker bi ostali pri trenutni akciji na papirju.

Stabilizacija je bistvo našega vsakdanjika. Če hočemo ustaliti gospodarske tokove, moramo uveljaviti odnose, usklajene z zakonom o združenem delu. Priznati moramo, da stvari ne tečejo tako, kot smo se dogovorili, in da nismo uveljavili takih samoupravnih in ekonomskih odnosov, kakršni bi morali biti.

Nekatari vidijo in razumejo stabilizacijo samo z ekonomske plati, kot borbo za čim večji dohodek itd., pozabljajo pa, da mora biti to borba za spremembo družbeno-ekonomskih odnosov na vseh ravneh.

hnoških in terminskih možnostih.

Da bomo lahko premostili probleme prihodnosti in s tem prešli na projektni pristop reševanja naložb oziroma ustvarjanje bodočih trgovinskih potencialov naše družbe, bo moral Mercator odločno standardizirati delo na področju investiranja – od priprave, izbire oziroma odločitve o projektu, posameznih faz izgradnje, nadzora, pa do dokončanja objekta. Zaključki in izkušnje iz prakse tozda Investa kažejo, da bi pri standardiziranju določenih del na investicijskem področju skrajšali potek izvedbe za vsaj tretjino, s tem pa seveda privarčevali pri stroških investicije (interkalarni obresti, draženje materialov, prevozi itd.). Pri investicijskih objektih, katerih predračunske vrednosti se gibljejo od 40 do 80 milijonov dinarjev, kar pomeni vsaj petletni efekt nove investicije, po tem, ko je ta aktivirana.

Ko bi ta občasno (pozneje pa stalno) osnovna skupina strokovnjakov za novogradnje ter naložbe sozda Mercator zapisala standardno podana načela za investicijsko področje in ko bi imeli že standardizirane ter tipizirane objekte in njih opremo, si investitor ne bi mogel in smel privoščiti posebnih želja, če teh izvajalcev ne bi argumentiral in fiksiral do določenega roka. Če namreč objektivno in nekoliko globlje analiziramo želje investitorjev v preteklosti, njihove ekstravagance in muhe enodnevne, lahko v večini primerov ugotovimo, da investitor največkrat nima konkretne predstave o tem, kakšen naj bo objekt, kako naj bo opremljen in čemu naj služi. Njegove individualne želje so često zavite v meglo in abstraktne. Tehnično bolj smiselno in varneje je vedeti za natančen namen objekta, ki ga investitor želi postaviti, s kolikšnimi sredstvi razpolaga ter kakšen finančno komercialni promet in neto efekt naj bi ta investicija imela v prihodnjih petih letih. To bi zadostovalo, da bi lahko izvajalec kompletnega inženiringa, tozda Investa, v okviru standardnih izvedb investitorju prikazal objekt, opremo in termine izvedbe ter reference izvajalca. Investicija velikega dometa oziroma predračunske vrednosti ima v sebi toliko podrobnosti, da jih lahko nadzira in upošteva edinole oko pozornega izvajalca in preizkušenega strokovnjaka na investicijskem področju, v nobenem primeru pa ne direktor tozda – investitorja.

Projekt management

Da je delo na investicijskem področju mogoče standardizirati, tipizirati, pa pri svojem delu še vedno ostati stvaren in racionalen, nam potrjuje sistem **Projekt managementa** – edini, ki ga danes investicijske firme v svetu z uspehom uporabljajo. Mislim, da bo morala po teh stopinjah tudi Investa, ki sicer trenutno ubira pot kompromisne ogranizacije dela.

Bodisi da gre za postavitev industrijskega ali trgovskega obrata, zgradb in objektov, za aktiviranje transportnih sredstev, skladišč ali za vpeljavo novih prodajnih artiklov, bodisi za prehod na avtomatsko obdelavo preko računalnikov – povsod za to danes uporabljajo projektni pristop k delu. Projekt management je pri tem več kot zbirka posameznih tehnik dela. Je, če ga pravilno razumemo, koncept vođenja, planiranja in koordinacije vsega odvijanja in premoščanja opravil v zvezi s projektom, torej tudi investicij.

Naloga tozda Investa oziroma te občasne in kasneje za stalno osnovane skupine strokovnjakov bi bila v tem, da bi potencialni investitorjem svetovala, pomagala in vplivala na to, da dobi zadovoljive odločitve o investicijah s strani investitorja, kasneje pa bi vodila in branila investicijske interese pri standardno določenih postopkih in mrežnem programiranju oziroma določanju opravil in metod dela za realizacijo vsake izmed Mercatorjevih investicij.

Dileme, ki se pri investicijah pojavljajo, so pogosto nasprotujoče si zahteve in interesi pomembnih determinant projekta, kakor tudi možnosti in dejstva, ki so zunaj dosega investitorja, kar povzroča polja napetosti. Utrditev cen in rokov, v povezavi z omejitvijo ostalih prostosti pri izvedbi objekta, kakor tudi naraščajoče zahteve po kakovosti povzročajo, da težave pridobivajo na obsegu.

Z naraščanjem možnosti ter razvojem in odpiranjem tržišč v medrepubliškem okviru naraščajo tudi optimalni obsegi trgovinskih zmogljivosti, s tehnološkim razvojem pa se večajo mejne sposobnosti naprav, strojev in opreme!

Vidimo torej, da na investicijskem področju obstajajo splošno veljavna pravila in zakonitosti, ki ne morejo biti predmet razprave in okusov bodočih investitorjev, pač pa so lahko podana le s strani izkušenih strokovnjakov kot dejstva, katerim se investitor ne more izogniti.

Še eno uspešnih let TOZD Investe

Jakob Mavsar – M-Velepreskrba, TOZD Investa

Za dinar lastne akumulacije 15,77 din dohodka

Sredi februarja je zbor delavcev tozda Investe (v sestavu M-Velepreskrbe) ugotavljal uspešnost poslovanja v lanskem letu ter odločal o nekaterih postavkah delitve čistega dohodka.

Kljub temu, da je osnovna dejavnost v predmetu poslovanja projektiranje in inženiring investicij, je pridobila Investa v letu 1979 dve tretjini dohodka iz komercialne dejavnosti – iz prodaje investicijske opreme za objekte v okviru sozda Mercator oziroma za objekte izven njega.

Lansko leto se je dohodek povečal za 23 odstotkov glede na leto 1978 in presegal plan za 37 odstotkov. Po pokrivanju prvih postavk čistega dohodka tozda Investe je kolektiv namenil 11.490.704 dinarje za bruto sklade. Od tega bo delovna organizacija v obliki poslovnih plasmajev obvezno združevala okrog 7 milijonov dinarjev. Z drugimi besedami pomeni to, da preostane za razširjeno reprodukcijo Investe samo le 19 odstotkov od dela za poslovni sklad po zaključnem računu. To dokazuje, da je potrebno za dinar lastne akumulacije doseči 15,77 dinarjev dohodka.

Zaradi inflacije cen in stroškov v narodnem gospodarstvu bi potrebovali za normalne pogoje doseganja komercialnega dohodka (zaloge opreme in delnega kreditiranja opreme investitorjem) vsaj dodatne 3 do 4 milijone dinarjev lastnega novoustvarjenega sklada.

Izraženo v lanskoletnih poslovnih razmerjih bi kolektiv moral najprej ustvariti dohodke v bajni višini 55.200.000 dinarjev, kar pa ob današnji dekonjunkturi blaga in restrikcijah vseh vrst ekonomske porabe ni mogoče uresničiti!

Gledano razvojno pomeni za Investo, da se bodo zaradi znižanja obstoječega poslovnega sklada in vsakoletnega zvišanja plasmajev (obvezno združevanje investicijskih poslovnih sredstev v okviru sozda Mercator) zelo poslabšali pogoji dosedanjega dohodka. Gledano ekonomsko bi morala naša družba omejiti obvezno združevanje sredstev s strani gospodarstva vsaj na raven enostavne reprodukcije vsake delovne organizacije. Analogno k temu pomeni zniževanje obstoječega poslovnega sklada skozi plasmaje zoženo reprodukcijo po Marxu ali negacijo osnovnih ekonomskih zakonov, kar pa ni namen naše stabilizacije v letu 1980 in naprej.

Iz M-Rožnik, tozd Dolomiti

Jože Rozman

Odprta nova samopostrežnica

V dobrih trinajstih mesecih je v stanovanjski soseski Bonifacija v občini Ljubljana Vič-Rudnik zrasla nova samopostrežna trgovina tozda Dolomiti iz delovne organizacije M-Rožnik, ki so jo odprli 1. aprila 1980.

Nova samopostrežnica, ki meri skupno 850 m² (531 m² trgovina, 82 m² bife, ostalo so pomožni in pisarniški prostori) je že peti objekt tozda Dolomiti, ki je bil zgrajen po srednjeročnem načrtu 1976-80, katerega v tozdu uspešno uresničujemo, saj jim izgradnja novih trgovin omogoča, da zapirajo stare, majhne in tehnično neustrezne trgovine, ki že zdavnaj ne ustrezajo več sedanjim zahtevam potrošnikov.

Nova trgovina je po sedanji ceni veljala 32.600.000 dinarjev, za gradbena dela so odšteli nekaj več kot 23 milijonov, ostalo so stroški za opremo in drugo. Sam tozd je skupaj z združenimi sredstvi sozda Mercator prispeval 40 odstot-

kov sredstev, ostalo je kot kredit prispevala Ljubljanska banka-gospodarska banka. Objekt je zasnoval arhitekt Peter Zidanič iz tozda Investa, gradbena in instalacijska dela je opravilo SGP Grosuplje s svojimi kooperanti, notranjo opremo je po načrtih tozda Investe izdelalo več organizacij-kooperantov Investe.

Nova samopostrežnica je ne le uspešen zaključek snovanj in prizadevanj trgovskih delavcev, pač pa hkrati tudi izpolnjena želja vse številnejših prebivalcev krajevne skupnosti Malči Belič, katere prebivalci so že dlje časa želeli nakupovati osnovne življenjske potrebščine v večjih, sodobnejših in bolj založenih trgovinah. Tako nam

je povedal tudi eden od prvih nakupovalcev, ki se jih je na dan otvoritve sicer kar trlo, **Stojan Gomezelj**, vodja sektorja za komuniciranje v Iliriji-Vedrog, in se oddahnil, saj mu ne bo treba več hoditi po nakupih v mesto ali v oddaljene Mercatorjeve trgovine v Trnovo ali na Tržaško cesto 62. Dejal je tudi, da je zadovoljen, ker je novo trgovino postavil prav Mercator, saj je zadovoljen z izbiro v njegovih trgovinah, sedaj pa tudi z mrežo trgovin.

Poleg številnih nestrpnih gospodinj in drugih potrošnikov so se otvoritve udeležili predstavniki družbenopolitičnih organizacij občine, predstavniki Ljubljanske banke, sozda Mercator in delovne organizacije M-Rožnik ter projektanti in izvajalci. Otvoritveni govor je imel direktor tozda Dolomiti **Ludvik Čampa**, za njim je spregovoril in potem odprl trgovino predsednik krajevne skupnosti Malči Belič, **Franc Buh**.

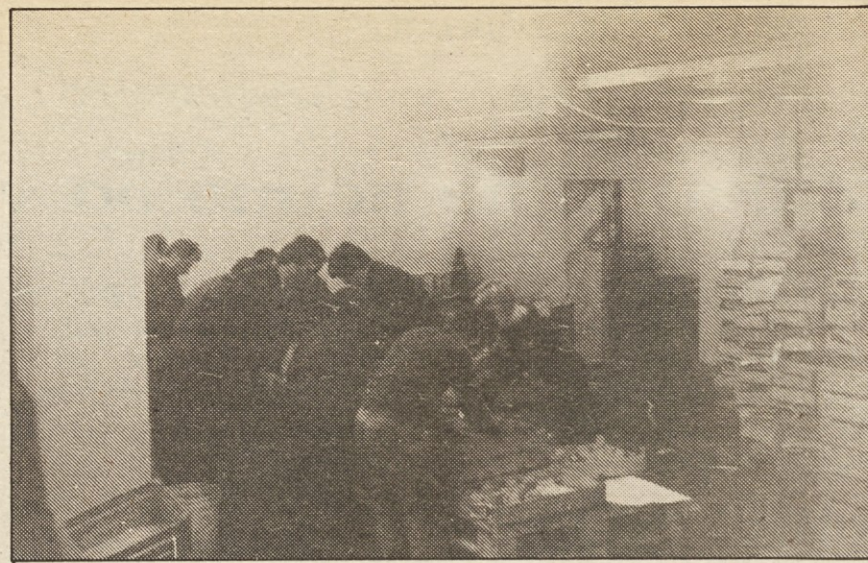

Foto Mirko Vavpotič

V splošno stabilizacijsko obnašanje so se vključili tudi mladinci Mercator-Sadja zelenjave z dobro organizirano akcijo prebiranja hrušk. 17. marca je v skladišče prispela večja količina hrušk, ki jih je bilo treba takoj prebrati in preložiti iz večjih zabojev v manjše, tako imenovane platoje. Na pomoč so priskočili mladinci ter s popoldansko prostovoljno akcijo

nalogo v rekordnem času opravili. Razveseljivo je, da so se akciji mladih pridružili tudi starejši sodelavci, ki sta jih žar in navdušenje mladih pritegnila. Še več - dogovorili so se, da bodo v podobnih primerih še družno sodelovali pri prostovoljnem delu, kar je vsekakor vzpodbudno.

Tekst in foto: Mirko Vavpotič

Nova samopostrežnica v soseski Bonifacija. V isti stavbi ima prostore tudi Ljubljanska banka.

AFORIZMI

Slabost slabih je verovanje v silo.

Bolje je sedeti pod nizkimi vejami kot viseti z visokih.

Bojim se velike ribe. Nikoli ne veš, kdaj je lačna.

Ali imaš prav, zavisi od tega, v kakšnem fotelju sediš.

Simon Bošnjakov

Notranost trgovine pred otvoritvijo...

Vse foto: Jože Rozman

Iz drugih virov

Informacija Splošnega združenja trgovine Slovenije

Izplačila iz sredstev skupne porabe v letu 1980

Omejitev zadržavanja izplačil iz sredstev skupne porabe temeljne organizacije za 13% onemogoča pri nekaterih kolektivnih izplačevanja jubilejnih nagrad, odpravnin, plačevanje zapadlih anuitet za počitniške domove, nabavo prikolic, nakup oziroma zgraditev počitniških domov, ipd.

Odbor udeležencev dogovora meni, da je možna prekoračitev določenega obsega izplačil sredstev skupne porabe le izjemoma, s posebnim soglasjem izvršnega sveta občine, in sicer le kadar gre za sredstva v investicijske namene, ča so ta v skladu s sprejetimi srednjero-

nimi plani ter so plod večletnih varčevanj, namenskega oblikovanja sredstev v te namene oziroma so udeleženi samoprištevi delavcev. (Pripomba: če bi zvezni zakon o omejevanju investicij to prepovedal, postane stališče odbora neveljavno).

Ni pa možno prekoračevati omejenih sredstev skupne porabe za izplačevanje individualnih prejemkov. Prav tako ne bi smele neracionalno trošiti sredstev za individualne prejemke tiste organizacije, ki so v preteklem letu izplačevale iz skupne porabe sredstva za namene, ki jih v letu 1980 niso predvidele (n. pr. za investicije).

V omejena sredstva skupne porabe štejejo tudi prispevki po samoupravnih sporazumih za namene skupne porabe izven temeljne organizacije (vrtni, športni objekti in pod.). V omejena sredstva skupne porabe pa ne spadajo sredstva, ki se združujejo za poslovne namene po 120. členu ZZD (n. pr. prispevek za ceste v Ljubljani: ti prispevki se financirajo iz oblikovanih poslovnih sredstev.)

(Glej še Bilten št. 1 - stališče odbora udeležencev Dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1980).

Iz gospodarskega vestnika

Iztok Jurančič

Odgovornost enostransko naložena trgovini

Trinajsti osnutek zakona o povezovanju trgovcev in proizvajalcev je enak dvanajstemu

Od 26-28. aprila bodo v zvezni skupščini obravnavali že 13. osnutek zakona o obveznem združevanju dela in sredstev ozdov, ki se ukvarjajo s prometom blaga in storitev s proizvajalnimi ozd. Predlagatelj osnutka se je okoristil z ustavno pravico, da lahko ponovno predloži enkrat že zavrnjeni osnutek v nespremenjeni obliki, čeprav je bil predmet temeljitih kritičnih pripomb. Osnutek v taki obliki zato prej zavira kot pospešuje proceduro sprejemanja zakona.

Na seji skupščine republiških delegatov zveznega zbora skupščine SFRJ z nekaterimi predstavniki slovenskih trgovskih in proizvodnih organizacij so se dogovorili, da je treba podpreti in konkretizirati pripombe, ki sta jih k osnutku dala sindikat delavcev trgovine in RK za tržišče in splošne gospodarske zadeve.

Okrog 55 slovenskih trgovskih organizacij je že podpisalo sporazume z več kot 3000 proizvodnimi organizacijami, katerih le redki temelje na razporejanju in ustvarjanju skupnega prihodka. Koncept delitve »dohodka« in »prihodka« osnutka ponavlja zastavitev 72. člena zakona o združenem delu, po katerem dohodkovni odnos že vedno opredeljuje zvezni zakon, čemer ustreza bolj pravna kot pa gospodarska praksa. Povezovanje in dohodkovni odnos sta v taki obliki prepuščena milosti in nemilosti administrativnega poseganja v gospodarstvo. Vzroki, ki jih sam zakon ne bo zmogel odpraviti, so v monopolizaciji in do sedaj privilegiranem položaju velikih trgovskih sistemov, saj ti pobirajo kar 28% od skupne realizacije v pri-

merjavi 22% deležem malih trgovin. Povezovanje, ki ostaja zvesto logiki, po kateri ribe jejo male, in osnova, ki bi onemogočila prodor kartelizacije dohodkovnih odnosov in stare kupoprodajne odnose. Pripombe k osnutku so enotne v tem, da bi morali govoriti predvsem o razporejanju skupnega prihodka in ne le o skupnem dohodku, saj obstoječa »zmešana« formulacija sankcionira manipulacijo s partnerjem. Odgovornost za povezovanje je enostransko naložena trgovskim ozdom (tudi 72. člen zakona o združenem delu), čeravno je poudarjen enakopraven odnos sporazumnikov. Osnutek bi moral pred sprejetjem, pa tudi pred razpravo, točneje določiti, kdaj naj bo povezovanje »trajno«, ali se oblikuje na skupnem prihodku ali dohodku, predvsem pa bi pred »obveznostjo« povezovanja moral preprečiti »uzakonitev« monopolnega povezovanja.

Verjetno je vprašanje upravičenosti tega zakona odveč, izhajati iz tega ali se bo na temelju takšnega zakona ustvarilo več dohodka ali ne, je nesmiselno, saj se na temelju zakona še nikoli ni ustvaril noben dohodek. Smiselno pa se je vprašati po obliki zakona, ker v predloženem osnutku pospešuje administrativno urejanje samoupravnega sporazumevanja in, kar je vedno korakalo zraven, »ustvarjanje« dohodka na osnovi izigravanja »zakona«. Osnutek bo moral razrešiti ta problem z upoštevanjem obstoječe prakse samoupravnega sporazumevanja, saj bo le tako lahko odpravil nespornost »zastarelega« 72. člena zakona o združenem delu, ne da bi s tem prizadel njegov samoupravni kontekst.

Nesrečni r!

Še same prodajalke v poslovalnici tozda Izbire (DO M-Nanos Postojna) na Tržaški cesti v Postojni točno ne vedo, kolikokrat že je v zadnjih letih iz napis Mercator odletel ta nesrečni r. Voznikom tovrnjakov in drugih dostavnih vozil, ki vozijo blago na dvorišče zadaj za samopostrežnico, je očitno kaj malo mar, če se »drgnejo« ob kovinsko ogrodje napisne table, dokler komu ne uspe poln zadelek. Morda pa bi v izogib vsemu temu kazalo napis postaviti za črko višje ali pa vsaj malo stran, da bi tudi »slepi« lahko šel nemo-teno mimo.

Besedilo in slika: Jože Rozman

Nova blagovna hiša v Črenšovcih – tudi lep arhitektonski objekt.

Nova trgovska hiša v Črenšovcih

Otvoritev v tem mesecu

Sedanji uspehi porok za prihodnost

»Enovita delovna organizacija Mercator-Universal iz Lendave kot nosilec razvoja trgovine v lendavski občini uspešno uresničuje svoje naloge,« je ob otvoritvi nove trgovske hiše v Črenšovcih dejal načelnik za gospodarstvo SO Lendava, **Aleksander Varga**, ki je potem tudi odprl novo trgovino.

Objekt, ki ga je po načrtih projektnega biroja Proizvodno-gradbenega podjetja Ljutomer postavilo Gradbeno podjetje Konstruktor – tozd Gradbenik, so od-

prli 18. aprila 1980, z opremo vred je veljal približno storo milijardo dinarjev. Na skupni površini 900 kvadratnih metrov so v pritličju samopostrežna trgovina, bife in pomožni prostori, v prvem nadstropju pa je prodajalna tekstila in ekspozitura Ljubljanske banke – Temeljne pomurske banke.

Ob otvoritvi, ki se je je kljub popoldanski uri, ko je bilo mnogo ljudi še na poljih, udeležilo zares veliko število hvaležnih vaščanov, je najprej spregovoril predsednik sveta krajevne skupnosti Črenšovci, **Štefan Ternar**, ki je predal besedo direktorju delovne organizacije M-Universal, Ladislavu Feherju. Ta je dejal, da je nova trgovska hiša velika pridobitev tako za kraje Črenšovcev kot tudi okoliških vasi, seveda pa tudi za kolektiv delovne organizacije M-Universal, ki je svoj trud kronal z novim uspehom. Kljub požaru, ki je pred dvema letoma uničil staro trgovino na tem mestu, so že takoj naslednje dni poskrbeli za nemoteno preskrbo, hkrati pa pričeli s pripravami za gradnjo novega objekta. Opozoril je tudi na težave, s katerimi se sedaj srečuje trgovina kot posrednik med proizvodnjo in potrošnikom (nizka akumulativnost, zamrznjene marže, nizki osebni dohodki, neurejen delovni čas, pomanjkanje nekaterih vrst blaga). Kljub temu so načrte delovne organizacije obsežni, vendar pa tudi nujni, saj pride v lendavski občini še vedno najmanjši prodajni prostor na prebivalca v Sloveniji. Zato želi enovita delovna organizacija Mercator-Universal v naslednjem srednjeročnem obdobju zgraditi nove trgovine in skladišča v takomenovanih občinskih policentrih, in sicer: novo trgovino z bifejem v Veliki Polani, novo tehnično trgovino v Dobrovniku, novo trgovino s prehrabnim blagom v Hotizi, manjšo blagovno hišo v Turnišču, obnoviti trgovino v Gornji Bistrici in zgraditi skladišče gradbenega materiala in bre-

zalkoholnih pijač v Lendavi, je razložil načrte Ladislav Feher.

Za njim je spregovoril predstavnik Ljubljanske banke – Temeljne pomurske banke **Mirko Kasaš**, sicer vodja poslovne enote Lendava, in potem dal besedo načelniku za gospodarstvo SO Lendava, **Aleksandru Vargi**. Ta je pohvalil delovno organizacijo M-Universal, ki je zlasti od leta 1971 naprej precej izboljšala preskrbo prebivalstva lendavske občine, medtem ko so se njeni delavci odrekli de-

Veliko ljudi se je zbralo na otvoritvi. Govoril jim je tudi Ladislav Feher, direktor DO M-Universal.

Vse foto: Jože Rozman

Načelnik za gospodarstvo SO Lendava, Aleksander Varga je prerezal trak in tako odprl novo trgovino.

Malokdajzaidemo mednje • Malokdajzaidemo mednje

Matjaž Marinček

Mlade moči za rešetkami

Studeno, vas s sto tremi hišami, je od Postojne oddaljeno 11 kilometrov. Asfaltirana cesta vragšigavedi katere kategorije, preluknjana kot pristni švicarski ementalec, pelje do motela Erazem v Belskem, od tod pa vijugav makadam rine v pokrajino, ki se že krepko spogleduje s kraškimi svetom.

Prodajalno postojnskega tozda izbira sem odkril šele po nekajkratnem sprehodu po vasi – čemi v pritličju dvonadstropne stano-

izbirajo med prehrabnim blagom ter galanterijskimi in tekstilnimi izdelki. Prodajnega prostora je v tej klasični poslovalnici borih

večje kot pa pozimi ali spomladi,« je povedala Marija, ki se je z znanjem otvorila na trgovski šoli, namerava pa si ga tudi še obogatiti na šoli za poslovodje.

»Hrano nama pripeljejo vsak teden, galanterijsko in tekstilno blago pa le, kadar ga naročim – v povprečju vsaka dva meseca.«

Prodajalnica v Studenu ponuja osupljivo bogat izbor blaga. Foto Matjaž Marinček

vanjske hiše. Za zarezetkanimi okni me je v mračni notranjosti čakalo presenečenje: mladi in ljubeznivi dekleti sta bili takoj pripravljeni poklepetati.

Marija Mrhar, 18 letna poslovodkinja in Mojca Magajna, 15-letna vajenka, že od lanske jeseni uspešno vodita prodajalno, v kateri lahko domačini in vaščani bližnjega Strmca (od koder sta tudi dekleti)

25 m², skladiščnega pa tudi le komajda več. Vseeno je na prodajnih policah moč najti vse najosnovnejše blago, kaj bolj »zahtevnega« pa nakupijo tisti, ki vsak dan odhajajo na delo v Postojno, v večjih prodajalnah.

»Na mesec je za kakih 20 do 25 tisoč dinarjev prometa. Pri nas je to odvisno od letnega časa. Poleti, ko je delo na polju, je povpraševanje, predvsem za pijačami, precej

Marija in Mojca na Studenu brčkone predstavljata najmlajši prodajalski kolektivček v Mercatorju. Foto Matjaž Marinček

Dekleti, ki s povprečno starostjo 16 in pol let predstavljata verjetno najmlajši prodajalski kolektivček v poslovalnicah vseh delovnih organizacij in tozdov sozda Mercator, žal nista več imeli časa za klepet. Kupci so si tik pred zaprtjem prodajalne (ob petnajstih) želeli zagotoviti še to in ono, dekleti pa sta tudi še morali vse pripraviti za nov delovni dan.

Gospodarska in kulturna prireditve

Alojz Pirc – M-Agrokombinat Krško

Prijat'li, obrodile so trte vince nam...

Kmetje in kmetice, kooperanti M-Agrokombinata Krško, TOK Kooperacija, so sodelovali ob letošnjem prazniku posavskih vin v Kostanjevici.

Praznik posavskih vin, vsakoletna gospodarsko kulturna prireditev, dobiva stroho vsako leto izmenično na Bizeljskem, v Brežicah in v Kostanjevici na Krki. Stalni podporni člani prireditve so M-Agrokombinat Krško, M-Preškrba in Mercatorjev hotel Sremič Krško, s področja Brežic »PETROL« Čatež, SLOVIN Brežice, TERME Čateške toplice, podporni člani in organizatorji prireditve pa so Turistična društva Bizeljsko, Čatež in Kostanjevica.

Letos je bila vrsta na Kostanjevici. Prireditev je bila od 28. do 30. marca. Ocenjenih in razstavljenih je bilo 115 vzorcev. Poizkusiti je bilo mogoče 55 cvičkov, 34 bizeljskih rdečih vin, 17 bizeljskih belih, nekaj modre frankinje in dolensko belo vino. Organizirali so tudi kulinarčno razstavo.

Sonce in vreme v pretéklem letu sta dala dobro vino, smo lahko povzeli iz pohvale vodje ocenjevalne komisije. Dobršen del h kakovosti so prispevali tudi vinogardniki in vinarji ali kletarji, ki so s primerno mešanico sort pripravili harmonično polna in tipična vina. Zadnji dan je bilo predavanje za vinogardnike, odpadla pa sta pre-

dvideni cestni sprevod s prikazom vinogradniških del in glasba, kot veseli del prireditve, zaradi sočustvovanja z bolezenskim stanjem predsednika tovariša Tita.

Kulinarčna razstava je odkrila iz pozabe mnoga kmečka jedila iz predvojnega obdobja po zaslugi kmečkih žena in organizacije TOK Kooperacija M-Agrokombinat Krško. Razstavljali so sicer tudi kuharski mojstri gostinskih delovnih organizacij in nekateri gostilničarji s področja Posavja, toda pretežni del pozornosti je bil namenjen kmečkimi jedem za kosce, kopače v vinogradih, žanjice, ličkarje koruze in druge. Glavne sestavine so bile zelje, ješpren, prosena kaša, fižol, suho svinjsko meso, čebula, več vrst kruha in vino, resnična paša za oči. Prikazana so bila tudi nekatera praznična jedila, potice, ohcetni šarklji in jagjenčki.

Praznik posavskih vin je bil prijetna osvežitev za obiskovalce, pretežno kmečkega prebivalstva, in za tiste, ki so odšli v nove mestne in obmestne hiše, pa se še radi vračajo k sorodnikom, v dom in okolje mladih let.

Jože Rozman

Iz djelatnosti tozda Conimex u M-Contalu

Djurica Sremac – Beograd

Grafika i dalje napred

Podatak da sektor grafike M-Contala, Tozda Conimexa neće možda učestvovati na Beogradskom sajmu tehnike, prilično nas je zbunio, pogotovo što smo posle prošlogodišnjeg sajma došli do zaključka da će ovo odeljenje veoma brzo napredovati. Zbog toga smo se i odlučili za razgovor sa rukovodiocem ovog sektora drugom Zornom.

»Ne, nemojte se plašiti,« počeo je razgovor drug Zorn, mi ne samo da smo u situaciji koja obezbeđuje dobar poslovni uspeh i napredak, nego i planiramo zaokruženja programskih linija. Kad ovo kažem mislim u prvom redu na mašine za grafičku industriju ali i na ostale proizvode. Mi smo sada, kao što se prošle godine i predviđalo, organizovani u sektor, ali poslovni programi nam još nisu zaokruženi u celine, i to će u narednom periodu predstavljati našu nadgradnju.

– Dobro, a šta to u konkretnoj situaciji treba da znači?«Evo ovo: Prvo, na sajmu tehnike u Beogradu verovatno nećemo ići, iz prostog razloga što smo se u okviru sprovođenja mera ekonomske stabilizacije odlučili na specijalizaciju posla, a to za nas predstavlja učešće samo na onim priredbama koje afirmišu naš program. Na tim specijalizovanim priredbama mi smo čak i povećali ulaganja iz sasvim konkretnih i određenih razloga a to je što bolje upoznavanje grafičke industrije sa našim programom poslovanja, i njeno uključivanje u čvršću saradnju. Tako smo na primer na nedavno održanom sajmu »INTER-GRAFIKA 80« u Zagrebu imali štand površine 1022 m², a na njemu su bili izloženi eksponati u vrednosti od 550.000 \$, što je, priznaćete i sami, impozantna i cifra i površina.

Ovakav poslovni potez kao što sam već napomenuo, pravdamo time, da na prvom mestu želimo grafičku industriju što bolje upoznati sa sadašnjim programom zastupstva, u kome se uglavnom nalazi sve ono što je u grafičkoj industriji najnovije u svetu, i da se iz ove široke lepeže eksponata opet u zajednici sa domaćim proizvođačima, odaberu oni koji će bilo kroz kooperaciju ili neki drugi vid saradnje moći da zadovolje potrebe Jugoslovenskog tržišta.

Tehnologija u grafičkoj industriji

Grafička industrija u nas, do sada se u svom razvoju oduvek oslanjala na prvom mestu na Nemačku gde su i najveće tradicije, zatim Švajcarsku i Italiju. U programu Contala vidimo mašine iz sve ove tri zemlje. Da li to znači, druže Zorn, da je Contal u ovoj oblasti pošao starim utabanim stazama?

»Donekle ste možda i u pravu, ali se ne bih u potpunosti složio sa vama jer je naš prvi partner bio FUJI FILM iz Japana koji nije iz Evrope, nema tradiciju, ali se cenom i kvalitetom u potpunosti nametnuo, i to ne samo Jugoslovenskom tržištu. Što se ostalog tiče mi prevashodno želimo za Jugoslaviju najbolju i najmoderniju tehnologiju čiji uvoz još uz to omogućava i neki kontra-izvoz, tako da se tu poslovni proces i zatvara u odnosu na inostranstvo. Nažalost mnoge evropske firme koje rade u malim serijama a i trgovinski ograničene i pored odličnog kvaliteta svojih proizvoda, nisu odgovarajući partneri za nas, i mi se okrećemo sada Americi i Japanu koji pored toga što imaju isti kvalitet a niže cene (i pored prekomorskog transporta!) pokazuju i interes za uvoz nekih naših proizvoda što se poklapa sa našim željama. Tehnologija koju sada tamo kupujemo, a to ste se mogli uveriti i na sajmu, predstavlja poslednju reč tehnike u ovoj oblasti i verovatno će zauzimati značajno mesto u našem budućem poslovanju!

Poslovni odnosi

»U dosadašnjem razgovoru vi, druže Zorn, stalno govorite samo o inostranim partnerima, što

znači, radi se samo o uvozu, pa mi se čini da o domaćim proizvođačima ne vodite baš puno računa?

»To što smo razgovor počeli sa inostranim proizvođačima ne daje vam pravo da izvodite unapred zaključke o našem kompletnom poslovanju. Jednostranost nikad nije bila karakteristika poslovanja Contala, pa nije ni ovde. Mi pored toga što smo potpisnik samoupravnog sporazuma Opšteg udruženja šumarstva i industrije za preradu drveta, celuloze i papira Jugoslavije, pri saveznoj privrednoj komori i suštinski smo veoma čvrsto poslovno povezani sa Gorenjem-Velenje, Mercator-Izbi- ra – Panonija Ptuj, Aero Celje, BIGZ Beograd, Martoz Sremska Mitrovica, Aero Medvode, Papirnica Radeče, Muflon Radeče, Papirnica, Sladkogorska, Lepenka Prevalje, Kartonažna Ljubljana, Lepenka Tržič, i još nizom drugih domaćih partnera, od toga za neke imamo poslovne aranžmane za izvoz robe u Iran i Izrael. I ne samo to! Poslednja stepenica u ovom lancu bi bio uvoz tehnologije kroz kooperaciju sa inostranim partnerima na bazi zajedničkih ulaganja, što bi trebalo da rastereti stalni veliki uvoz grafičke industrije. Kao pravi kontakt ovakve vrste su naši pregovori sa firmom Kloter o izradu domaćeg kontaktnog kopirnog aparata.«

Dalji poslovni razvoj

Kako gledate na dalju poslovnu perspektivu u ovoj oblasti? Na prvom mestu moram reći da dalji razvoj ove oblasti po logici stvari najviše zavisi od nas, učesnika.

Mi, mislim Contal, u ovom dosadašnjem periodu smo imali veoma živu poslovnu aktivnost, pa smo i na sajmu iskoristili posetu delegacije SIZ-ova za ekonomske odnose sa inostranstvom, na čelu sa predsednikom Int. zaj. Jugoslavije za ek. odnose sa inostranstvom, Muhamedom Hadžićem, i sekretarom Božom Jankovićem, da na našem štandu, koji je ova delegacija posetila, zajedno sa generalnim direktorom Zagrebačkog sajma Bohumilom Bernašem, porazgovaramo o perspektivama razvoja poslovanja grafičke industrije sa inostranstvom u okviru sprovođenja mera ekonomske stabilizacije.

Mogu vam reći da ono što je tom prilikom rečeno, u velikoj meri ide u prilog našeg koncepta poslovnog razvoja koji smo ovde već izneli.

Inače ova delegacija je nakon obilaska sajma održala zajednički sastanak sa delegacijom sajmovi i predsednikom poslovne zajednice Jugoslovenskih sajmovi, Miladinom Šakićem, na kome je razmatrana dalja perspektiva sajmovi kao javnih priredbi, i ponovno stvaranje mogućnosti za davanje sajamskih uvoznih saglasnosti uz odobrenje i učešće republika i pokrajina, što bi u velikoj meri delovalo stimulatивно na inostrane partnere, jer ne bi imali velike troškove za povratni transport eksponata, a prodajom eksponata mogli bi da pokriju sopstvene troškove sajma.

Pređimo konkretno na Vaš sektor, druže Zorn! »Pa što se toga tiče mogu vam reći da naš sektor u ovoj godini ima plan da ostvari sa sedamnaest zaposlenih negde oko 15 milijardi starih dinara unutrašnjeg prometa uz prosečnu razliku u ceni od oko 5,5%. Ja mislim da već ovaj podatak dovoljno govori o ozbiljnosti sa kojom planiramo ovaj posao, pa su dalji komentari sasvim nepotrebni!«

Radovedni in zadovoljni obiskovalci

Jože Rozman

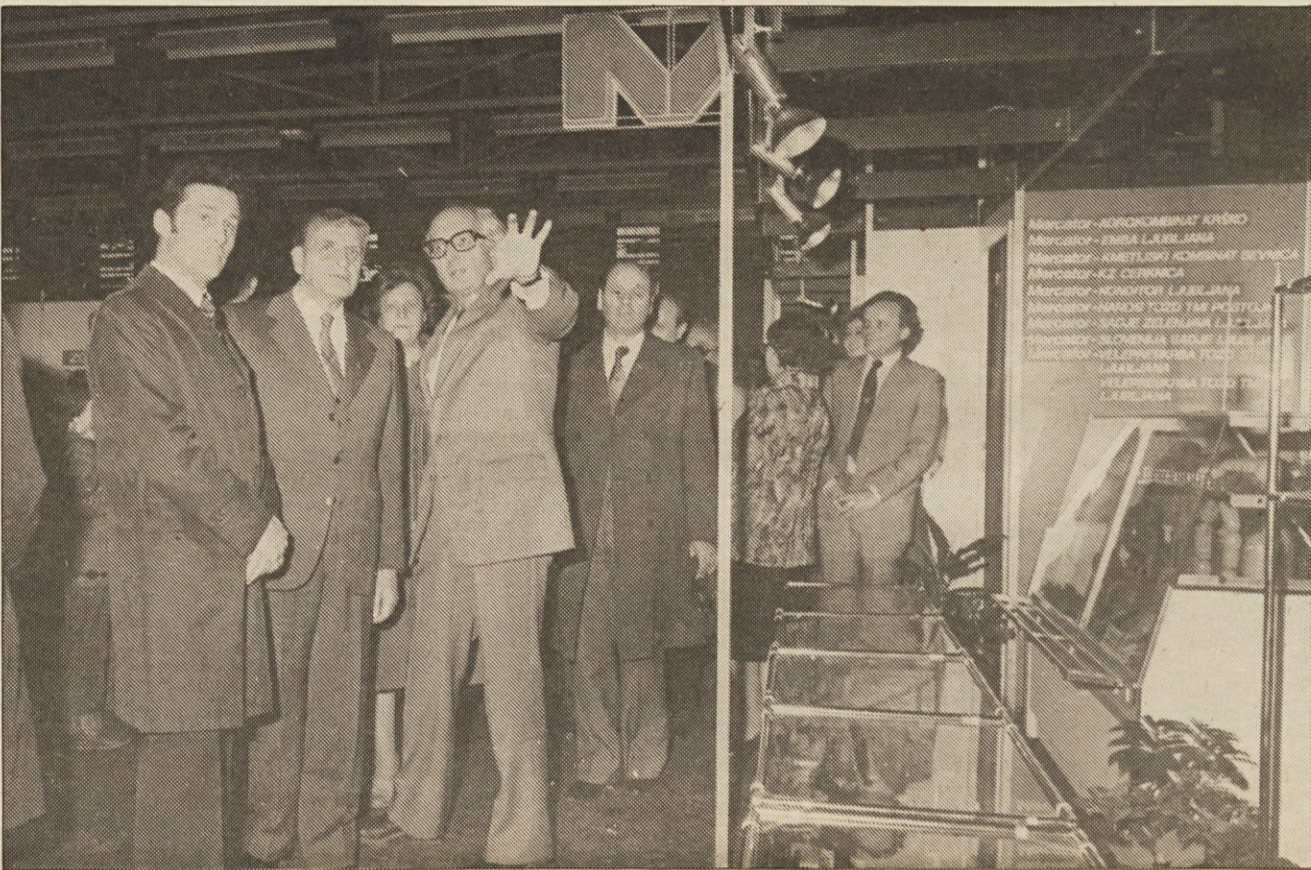
Sejem bil je živ

Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani je bil od 24. do 30. marca 19. mednarodni sejem Alpe-Adria, na katerem so sodelovali 604. razstavljalci iz dvajsetih država; med njimi jih je bilo seveda največ iz domovine ter Avstrije in Italije. Med tistimi, ki so v hali A-2 razstavljali izdelke agroživilske pridelave in industrije, se je na lepo in okusno opremljenem razstavnem prostoru, kjer se je zmeraj kaj zanimivega dogajalo, predstavil tudi SOZD Mercator. Studio za ekonomsko popagando, natančneje rečeno Mile Bitenc, je k sodelovanju povabil deset organizacij iz sozda in tudi nekaj poslovnih partnerjev, dobaviteljev, katerih izdelke so predstavili samo na pokušnji.

Namen pokušnje (s tujko rečemo temu lepo po slovensko degustacija) je bil, predstaviti lastno proizvodnjo kmetijskih organiza-

ci tu niso manjkale primorske žemlje in Thomy izdelki, za žejo pa so bili na voljo Slovinci sokovi in vina. V petek se je predstavil

Prehrambeno-predelovalna industrija sozda je bila zastopana na razstavi s skoraj vsemi organizacijami, ki se ukvarjajo s to dejav-

Dr. Anton Vratusa, predsednik izvršnega sveta SRS, si skupaj z generalnim direktorjem Miranom Goslarjem ogleduje Mercatorjev razstavni paviljon. Foto: Alpe-Adria.

Paša za oči in želodec.

Foto: Jože Rozman

cij ter prehrambeno-predelovalno industrijo, oziroma izdelke in predvsem novosti, ki so jih te organizacije pred kratkim začele izdelovati, hkrati pa z dopolnilnimi izdelki vključiti tudi zunanje partnerje, saj je to tudi del dogovora o medsebojnem sodelovanju. Za razliko od drugih pokušenj, kjer običajno predstavijo potrošnikom le en izdelek, si je Mile Bitenc domislil bolj učinkovitega prijema, s katerim je ubil tako rekoč tri ali štiri muhe na en mah. V zadovoljstvo obiskovalcev oziroma pokušavcev je salame in hrenovke iz piščančjega mesa, kar je mimogrede novost v proizvodnji Tovarne mesnih izdelkov iz Postojne, postavil na Konditorjeve primorske žemlje, jih okrasil in začinil s Thomy izdelki HP Kolinske, zraven pa ponudil še kozarček cvička, brentarja ali sremčana, ki jih pridelujejo v M-Agrokombinatu Krško. Te izdelke so obiskovalci pokušali v torek, 25. marca, sredi pa je bil dan za sladokusce, saj so se poleg Embinega Benkota radevedneži posladkali še z Viki kremo HP Kolinske in aperitivom TV 625, ki ga izdeluje Dana iz Mirne. Naslednji dan je Tovarna mesnih izdelkov iz Ljubljane (DO M-Velepreskrba) ponudila hrenovke, kranjske klobase in večkrat pohvaljeno jeterno pasteto, seveda tu-

samo PIK Takovo z novim izdelkom, napolitanko ovokat, ki je bila v Ljubljani prvič predstavljena prav na Mercatorjevem razstavnem prostoru, v soboto pa so pijalice iz družine Swing-Radenskado-polnile gobe v omaki iz HP Droga, seveda na primorskih žemljah, ki so menda tako dobre, da jih je greh jesti s salamo ali sirom, tako so saj trdili nekateri, ki so jih pokušili. Ne smemo pozabiti še na delovno organizacijo M-Sadje zelenjava, ki se je na pokušnji predstavila na poseben in izviren način. Nekaj vakuumsko pakiranih paketov kislega zelja, ki ga prodajo čedalje več, je brezplačno razdelila obiskovalcem, saj je malce neprijetno pokušati zelje tako, da bi ljudje z rokami čofotali po čebričku.

Med razstavljalci so sodelovale vse tri kmetijske organizacije iz sozda Mercator. M-Agrokombinat Krško je razstavljal vina in jabolka, M-KK Sevnica jabolka in hemlj, M-KZ Cerknica pa košare, jerbese, peharje in suho robo, izdelke domače obrti kmetov-kooperantov, ki so vzbudili precejšnje zanimanje med obiskovalci, saj pleten naramni koš, pehar ali jerbasa tudi danes še marsikomu prav pridejo.

nostjo. Mercator-Emba je razstavila kakav Benko, najrazličnejše čaje in začimbe, TMI iz Postojne dve vrsti salame in hrenovke iz piščančjega mesa, kar je dobrodošla novost tudi za dietno prehrano, TMI iz Ljubljane pa celoten program barjenih in nekaj trajnih mesnih izdelkov, ter vakuumsko pakirane narezke, ki so zato obstojnejši, lepši in sveži in tudi bolj higienski. Na razstavi se je letos prvič pojavil M-Konditor s krušnimi izdelki ali kot temu sami strokovno pravijo, z drobnim pecivom; to so primorske žemlje, velike makovke in štručke za hrenovke. Delovna organizacija M-Sadje zelenjava je razstavila tisto sadje in zelenjavo, ki jo trenutno lahko kupimo pri nas, obiskovalci pa so kar naprej spraševali, zakaj ni banan in pomaranč; M-Slovenija sadje pa je tudi razstavljala sadje in povrtine, nekaj izdelkov, ki jih izvažajo (pivo, Radenska) in uvažajo (arašide), ter razne sirupe, pulpe, gobe itd. za industrijsko predelavo. Predstavila je tudi svojega poslovnega partnerja, izvoznika iz Trsta, Pietra Petrucca, ki je razstavil tudi nam manj znane sadeže, avokado in mango. Za nameček oziroma za okras je tozd Steklo razstavil uvoženo keramiko in z ikebano prijetno popestril razstavni prostor, kot si ga je zamislil Mile Bitenc.

Kaj lahko rečemo za konec? Mercatorjev razstavni prostor je bil tudi letos, tako kot prejšnja leta, vabljiv za obiskovalce in pokušavce. Z utripajočim oranžnim M, lastnim ozvočenjem, skladno izbranimi pokušnjami, prijetnimi reklamnimi prijemi in nevsiljivo glasbo je privabil tudi tistega, ki bi šel morda le mimo, pa je zato obstal, si ogledal, povprašal, pokušil, zvedel kaj novega. Morda tudi to, da skrb za svoje počitnice ali potovanje lahko prepusti Mercator Turistu, ki je na razstavnem prostoru Gospodarske zbornice Slovenije in Turistične zveze Slovenije v hali B skupaj z drugimi turističnimi in potovalnimi agencijami pripravil pester izbor najrazličnejših potovanj in počitkovanja.

Novogradnja in adaptacije v tozdu Golovec

Mile Bitenc

S polno paro

Ko sem se pred dnevi zapletel v pogovor o Bruc baru z direktorjem tozda Golovec (M-Rožnik), Andrejem Skrtom, sem mimogrede zvedel še kup zanimivosti. Kup hotenj in zanimivih zamisli imajo in na vsi moč je čutiti, da imajo res veliko posluha za čimboljšo preskrbo krajanov, ne le v Ljubljani, temveč tudi drugod, kjer imajo svojo maloprodajno mrežo.

Ustavimo se najprej v Polju, le streljaj od Ljubljane. Tam imajo samopostrežbo, ki je sicer založena kolikor se da, vendar ne more več zadovoljiti vseh potreb iz dneva v dan večje soseske. V neposredni bližini že gradijo novo samopostrežno prodajalno, ki bo imela od obstoječe kar 40 odstotkov večji prodajni prostor (ta bo velika okrog 330 kvadratnih metrov), 4 dvostezne blagajne pa bodo omogočale boljše prepustnost kupcev. V sklopu samopostrežbe bo mesnica s klasično prodajo, kar si kupci zelo želijo. Velik parkirni prostor bo omogočil nakup tudi tistim, ki bodo prišli z avtomobili iz okoliških sosesk. Gradnja je v teku in koncem leta naj bi objekt predali svojemu namenu.

In kaj bo s staro samopostrežbo? Andrej Skrt pravi takole: »Diskontne prodajalne so na pohodu in ker v tem predelu takšne trgovine ni, bi prostor nekdanje samopostrežbe z majhnimi stroški lahko preuredili v diskont. S tem bi marsikateremu kupcu napravil uslugo.«

Prav zdaj pa v Litiji reorganizirajo prodajalne s tehničnim blagom. Do sedaj so bile razdrobljene na več koncih in povsod si dobil nekaj, pa takorekoč nikjer nič. Odslej bo na treh prodajnih mestih, ki bodo specializirana, moč dobiti res vse. Tako bodo na enem prodajnem mestu ponudili vse vrste pohištva, glasbila, svetila in belo tehniko, drugje železnino z orodji (skratka ves tisti drobn material, ki ga lahko odneseš), na tretjem prodajnem mestu pa bo zaloga težkega materiala (cement, apno, betonski izdelki, železo, sanitarna keramika, gradbeni material itd).

Prav gotovo bo takšna organiziranost prodaje dobrodošla ne le Litijčanom in okoličanom, temveč tudi prodajnemu osebju, saj bo delo preglednejše in lažje. Tudi Ljubljana bo po načrtih, ki jih pripravljajo v tozdu Golovec, dobila nekaj lepših in bolj specializiranih trgovin. Trenutno so začeli postopke za odkup lokalov, ki jih imajo sedaj v najemu. Kasneje bodo začeli s preurejanjem trgovin na Pahurjevi, Kidričevi, Resljevi in trgu Francoske revolucije, vendar o tem kaj več kdaj kasneje.

Mogoče že v nekaj dneh

Mile Bitenc

Lokal, ki ga na Gregorčičevi 11 v Ljubljani pripravlja TOZD Golovec (M-Rožnik), bo na vsak način nekaj posebnega. Ne le po videzu, temveč tudi po tistem, kar bodo v njem ponudili.

Bruc bar, tako se bo imenoval, bo svojim gostom ponudil izbrane pijače in prigrizke. Ko so pripravljali seznam le-teh, so mislili na vse: na tiste, ki radi popijejo kaj žganega, pa na ljubitelje dobrih vin ter na tiste, ki se raje osvežijo s sadnimi ali mlečnimi napitki.

Prav mlečni napitki so prijetna novost, ki jo bo v Ljubljani prvi ponudil prav Bruc bar. Pravijo, da bo prav gotovo vsakomur všeč Bruc napitek, pa Mercator napitek in Poletje 80. Tudi razne vrste kav (Bruc kava, kava Masagran, Irska kava in druge) bodo za ljubitelje kave dobrodošla poslastica. Koktejle danes le molokje napravijo, v Bruc baru pa imajo pripravljenih kar osem receptov in pravijo, da so vsi po vrsti odlični.

V začetku sem zapisal, da bodo k pijačam postregli tudi prigrizke. To bodo razni kanapeji in slano pecivo, kasneje pa bodo morda dodali še kaj.

V prostoru, ki bo poslej namenjen Bruc baru, je bila pred leti trgovina, kasneje pa vinotoč. Lokal ni in ni mogel zaživeti in morda mu bo prav sedanja preureditev dala utrip, kakršnega si zasluži že zaradi same lokacije. Vse naokrog so različne fakultete in na tem območju je frekvenca študentov velika. Njim primeren bo tudi asortiman raznih napitkov.

Bruc bar, ki je odet v črno in živorumeneno barvo, pa je vsaj v

trenutku, ko nastaja tale zapis, še zaprt. Sicer je za otvoritev vse nared, zataknilo pa se je pri kozarcih in skodelicah za kavo, ki jih trenutno za noben denar ni nikjer moč dobiti.

Upajmo, da bodo iznajdljivi možje pri tozdih Golovec in Investa (ta je projektant) rešili tudi ta problem in da bomo v Bruc baru lahko kmalu ob prijetni glasbi pokušali na primer Bruc napitek. Ne veste kaj je to? Zapišem vam recept in poskusite, morda vam bo pa všeč. Za bruc napitek potrebujete mleko, jajca, malce muškátnega oreščka, malinov sirup in keks.

Vencelj Klofuta

Izpod tipk
sosedinega
pisalnega
stroja

V tozdu (TMI) so doslej...
parkirali (pakirali) edinole
meso brez kosti...

Zdaj vsaj vemo, zakaj so
parkirni prostori po Ljubljani
vedno polni do zadnjega
kotička!

Že res, da je treba skrbeti
za higijeno, s sterilnostjo
pri delu pa vseeno ne bi ka-
zalo pretiravati!

Strojno pakiranje pomeni za ljubljansko tovarno mesnih izdelkov v sestavi Mercator-Velepreskrbe veliko pridobitev. Foto Matjaž Marinček

Novo v ljubljanski TMI

Matjaž Marinček

Vse bolj pestra izbira

V zadnjem času, natančneje povedano pred slabima dvema mesecema, je tozd TMI (M-Velepreskrba) kupil dva stroja, s pomočjo katerih je razširil in popestril izbiro svojih izdelkov.

V tozdu so doslej lahko strojno, na vakuumski način, pakirali edino meso brez kosti, meso s kostmi pa so morali pripravljati ročno, na industrijski način. Z novim strojem, kupljenim v začetku meseca marca, pakirajo zdaj v lične zavitke, ki jih najdemo v hladilnih vitrinah in pulnih Mercatorjevih samopostrežb, tudi meso s kostmi. Prodaja mesa se je poslej povečala za 20%, drobovine (src, ledvic, jeter, možganov) pa celo za 500%. Sestavni del novega stroja, ki bistveno zvišuje storilnost, je tudi avtomatska tehničnica, ki meso stehta ter na zavitek takoj prilepi etiketo z datumom pakiranja, težo, ceno za kilogram mesa in končnim maloprodajnim zneskom.

zavitku so razporejene tako, da so skoraj v celoti vidne; izdelek v takšnem zavitku je seveda higijensko neoporečen, kar je bilo prej odvisno od vsakega posameznega prodajalca; kupec lahko izbira med 8 do 15 dekagramov narezka; izdelek ima precej daljši rok trajanja, še posebno v potrošnikovem

hladilniku. Cela paleta prednosti torej, katerim lahko prištejemo še vizuelno: zavitki so namreč že na oko tako privlačni, da roka kar ne hote seže po njih.

Naj za konec napišem še nekaj o mesu, po katerem je v naših mesnicah vse večje povpraševanje – to sta jagnjetina in ovčjetina. Sezona jagenjčkov traja od začetka marca do konca maja oziroma sredine junija – odvisno pač od okoliščin. Da se je sezona pričela, se že pozna v mesnicah tozda TMI: večina jih je občasno založenih z jagnjetino, mesnica pod arkadami na ljubljanski glavni tržnici pa bo do konca sezone z jagenjčki redno založena.

Tovarna mesnih izdelkov, ki jagenjčke kupuje v Srbiji, poskuša, ob pomanjkanju drugega mesa, z jagnjetino zadovoljiti tiste potrošnike, ki se jim je to meso že priljubilo. Ko bo sezona jagenjčkov konec, nameravajo mesnice založiti z ovčjetino.

Mesni krizi konec bomo naredili!
Enkrat so za vselej v TMI sklenili,
Resno se nakupa jagenjčkov lotili –
Celo v Srbijo se ponje napotili.
Ali Kranjci bodo zdaj se prevzgojili,
Teletino in baby-beaf pečenko pozabili?
Okus le stežka bodo spremenili –
Raje z dražjim mesom bodo se mastili!

Potrošnja mesa se je dvignila za 20, drobovine pa kar za 500 odstotkov. Foto Matjaž Marinček

Popolna novost, ki smo se je kupci v Mercatorjevih samopostrežbah še posebej razveselili, pa so vakuumsko pakirani narezki. Stroj za pripravljanje narezkov, ki so ga kupili takrat kot prej opisane, pomeni veliko pridobitev, saj prej narezkov sploh ni bilo mogoče pripravljati. Nov stroj zdaj reže vse vrste trajnih in poltrajnih izdelkov na milimeter debele rezine (naenkrat lahko na primer reže kar 4 salame), te polaga na strirporno podlago, vse skupaj prekrije s prozorno folijo iz plastične mase in izsosa zrak. Takšen način prodaje ima seveda veliko prednost pred prejšnjim klasičnim načinom rezanja »na licu mesta«: kupec je lahko vedno prepričan, da bo kupil res svež izdelek; rezine v

Na sejmju Alpe Adria je bila z vablivo razstavljenimi proizvodi v paviljonu Mercatorja predstavljena tudi TMI iz Ljubljane. Foto Jože Rozman

Trideset let samoupravljanja ● Trideset let samoupravljanja

Pogovor s Štefanom Slugom

Natanko pred tridesetimi leti in dvema dnevoma (pogovor je tekel 14. aprila 1980) ste v gostinskem podjetju Nebotičnik izvolili prvi delavski svet. Zakaj so prav vas izvolili za prvega predsednika delavskega sveta?

Bil sem najstarejši v kolektivu, najbolje sem poznal razmere.

Ste se pred tem že kaj ukvarjali s politikom, ste imeli kakšne funkcije v podjetju?

V sindikatu sem bil od leta 1946 naprej, drugih funkcij nisem imel.

Izvolili so vas potem prav zaradi tega, ker ste bili najstarejši?

Da, v podjetje sem prišel že pred vojno, leta 1935 sem začel kot natak.

Ste pred tem kaj vedeli o upravljanju delavcev, o vlogi delavcev pri vodenju podjetja?

Ne, to je bilo nekaj povsem novega.

So vas o tem takrat kaj seznanili?

Poklicali so nas k direktorju

Kako so vaši sodelavci gledali na vas kot na predsednika delavskega sveta?

Nič drugače kot sicer, vsi smo bili enaki.

Ste imeli kot predsednik kakšne privilegije?

Ne, nobenih prednosti nisem imel.

Kot ste rekli, ste od leta 1947 naprej delali v baru. To je bilo težko nočno delo, veliko ste udarniško delali, imeli ste družino, hodili ste na seje...

Imam tri otroke, žena takrat seveda ni bila v službi. Delo v baru je bilo naporno in nevarno, spanec sem čez dan lovil po obrokih, včasih pa tudi za to ni bilo časa.

Vzemimo primer, da ste hoteli obnoviti lokal. Ste na sestanek povabili recimo mojstre-pleškarje?

Da, več jih je prišlo. Vsak je dal svojo ponudbo, sprejeli smo najcenejšo.

Kdo jih je poklical?

Direktor.

Ste se upali direktorju reči ne, to pa ni prav, mi mislimo, da bi moralo biti tako in tako?

Smo, smo, upali smo se. Predlagali smo kaj drugega, boljšega.

Je to sprejel?

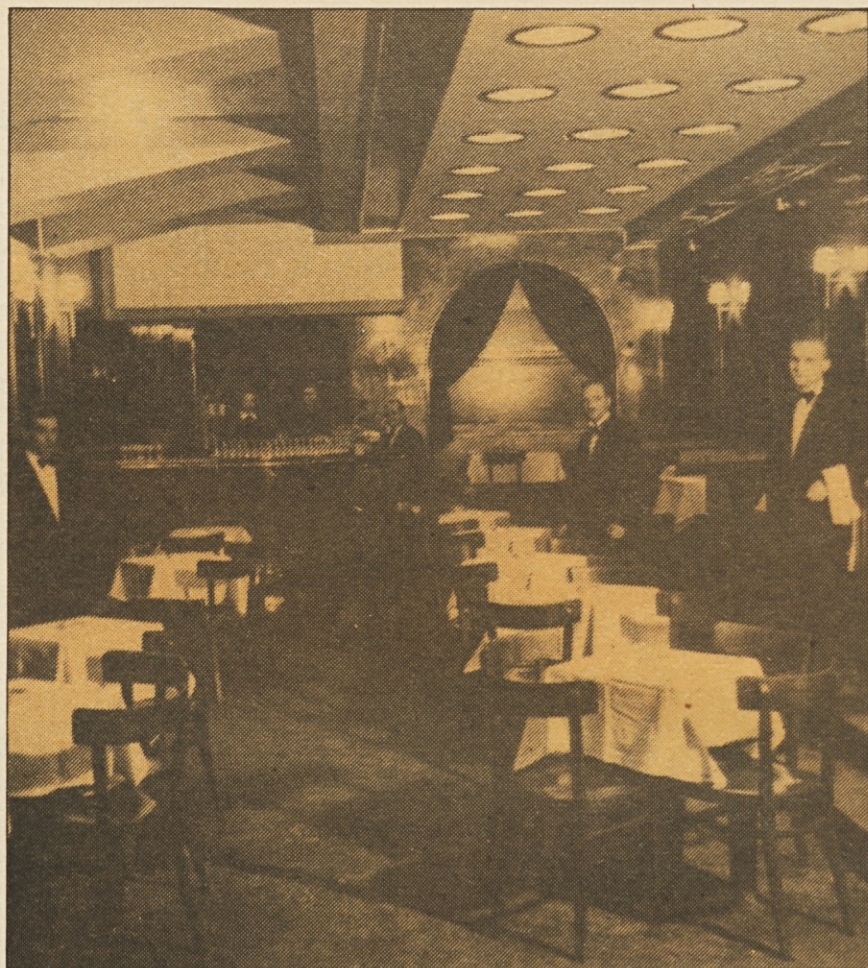
Je, a je bil užaljen, se je otepal, ker ni bilo po njegovem. Ponavadi se je kmalu pokazalo, da smo imeli prav.

Verjetno ne vedno?

Ne, vedno pa ne, včasih smo ga tudi mi polomili.

Se spomnite kakšnega takega ali drugačnega primera?

Ne morem se ga spomniti prav natančno. Imeli smo recimo težave z glasbeniki in artisti, kadar so hoteli boljše plače.

Osebjc bara Nebotičnik leta 1949. Prvi z desne je Štefan Sluga.

Štefan Sluga

Srešu. Ta nam je rezložil, za kaj gre.

Kaj ste si takrat mislili o vsem tem?

Mislil sem, da je to nekaj velikega, pomembnega.

Kaj se vam je takrat zdelo veliko in pomembno?

To, da bomo delavci samoupravljali, da bomo tudi mi vodili podjetje.

Ali ste vedeli, kako bo to zgedalo?

Ne, tega nismo prav natančno vedeli, sicer pa tako je z vsako novostjo.

Kakšne občutke ste imeli takrat, ko so vas izvolili za prvega predsednika delavskega sveta?

Malo treme sem imel. Še prej sem premišljeval, ali naj sploh sprejemem to funkcijo ali ne.

Vas je bilo morda česa strah, da ste imeli tremo? Ste se morda bali direktorja in njegove moči odločanja?

A ne, mene ni bilo nič strah, tudi direktorja ne.

Ste na sestankih zastavili besedo tudi drugače, kot je naprimer mislil direktor?

Oja, takih spornih primerov je bilo tudi nekaj, vendar so bili velikokrat sprejeti naši predlogi.

So bili tudi primeri, ko niso bili sprejeti?

Tega se skoraj ne spomnim.

Recimo, da se je delavcu zgodila krivica.

Imeli smo komisijo, ki je take stvari reševala. To je šlo potem na sindikat, če tam niso rešili pa na delavski svet.

Koliko časa ste bili predsednik delavskega sveta?

Prvi mandat je bil dve leti. Potem sem za nekaj časa prenehal, nato sem bil predsednik delavskega sveta ali upravnega odbora, bil sem v sindikatu...

Zakaj so vedno volili prav vas? Rad sem delal, drugi pa so se otepli funkcij.

Ste se jih kdaj tudi vi? Tudi včasih, saj je bilo dela dovolj. A če so bili vsi za to sem moral sprejeti.

Proslava 25-letnice podjetja leta 1958.

Kdaj ste imeli seje?

Večinoma od 12. do 15. ure popoldne.

Pogosto?

Praviloma na šest tednov eno, včasih tudi več, če je bilo potrebno.

Ste po končani seji še kje posejeli in se kaj bolj odkrito pogovorili?

Seveda, sedli smo v kakšen bife, kaj popili in se pogovorili. Tu so prišli na »račun« zlasti tisti, ki na sestanku niso upali vsega povedati. Rekli smo jim, naj raje govorijo na seji. To so bili vedno isti godrnjači in neredneži, ki niso redno hodili na sestanke. Taki so imeli vedno največ pripomb, ko ni bilo več seje.

Ste vi redno hodili na sestanke?

Redno, nobenega sestanka nisem zamudil razen nekaj zaradi boleznih.

O čem ste na sejah največ razpravljali?

Govorili smo samo o pomembnih stvareh.

O čem na primer?

O dohodkih, o poslovanju, kako bi kaj izboljšali, da bi bil večji promet.

Kdo je imel pri tem največ besede? Predsednik, direktor...?

Sklepe je sprejel delavski svet.

Kako ste zvedeli za seje?

Obvestilo z dnevnim redom je viselo na oglasni deski.

Ste za sejo dobili gradivo?

Smo.

Kdaj?

Običajno teden dni pred sejo.

Koliko je bilo gradiva?

Včasih več, včasih manj, običajno pa dve do tri strani. Takrat ni bilo toliko gradiva kot danes, ko se človeku zmeša.

Ste hodili na kakšne seminarje?

Imeli smo jih v hotelu Turist za več gostinskih podjetij skupaj.

O čem so vam govorili?

O samoupravljanju, ustavi, delavskih pravicah...

So bili seminarji pogosto?

Enkrat na leto, včasih tudi več let ne. Zadnjega smo imeli takrat, ko so se podjetja začela združevati.

Kaj je vam osebno pomenilo vse to delo v podjetju?

To je bilo delo v prid delavcem.

Ste se morda kdaj vprašali, zakaj vse to, kaj vam osebno to pomeni?

Kaj naj rečem, delo je bilo treba izvršiti in nikoli nisem rekel ne, tega pa ne bom.

Pogovor vodil in zapisal: Jože Rozman

Prvi delavski svet v gostinskem podjetju Nebotičnik

Spomini predsednika

Kako je bilo pred tridesetimi leti, ko so se ustanavljali prvi delavski sveti, kako je bilo pred vojno in med vojno v kavarni in baru Nebotičnik se spominja Štefan Sluga, prvi predsednik delavskega sveta gostinskega podjetja Nebotičnik, kot se je takrat imenoval sedanji tozd delovne organizacije Mercator-Hoteli gostinstvo, Kavarna bar Nebotičnik. Za naše glasilo je prispeval naslednji sestavek.

»V gostinskem podjetju Nebotičnik sem nastopil službo kot natak leta 1935, upokojen sem bil leta 1978. Delovne dobe sem imel v tem podjetju 43 let. Spominjam se, kako smo dobili podjetje v delavsko samoupravljanje. To je bilo 12. aprila 1950. Zgodilo se je takole: direktor Matija Sreš me je skupaj z dvema kolegom poklical v pisarno podjetja. Začel nam je razlagati, da smo izvoljeni v iniciativni odbor in da bo podjetje prešlo v delavsko samoupravljanje. Zato se moramo dogovoriti s sindikalno organizacijo in organizirati volitve, na katerih bomo izvolili delavski svet in upravni odbor. 12. parila smo izvolili organe samoupravljanja. Za prvega predsednika delavskega sveta sem bil kot najstarejši član kolektiva izvoljen jaz, za predsednika upravnega odbora pa natak Gabriel Primožič, ki je že umrl.

Ves čas pred vojno sem kot natak delal v kavarni. To je bila takrat elitna kavarna, v katero so zahajali večinoma bogatejši trgovci, doktorji, profesorji, višji uradniki in tujci. To so bili predvsem starejši ljudje, mladina sem gor ni zahajala. Tudi navaden delavec skoraj ni prestopil praga. Danes ima vsak prost vstop, seveda če je dostojno oblečen in miren. V kavarni je takrat igral tudi orkester samo koncertne komade. V baru je bil ples in artistski program. To je bil takrat edini nočni lokal v Ljubljani.

Okupacija je prinesla težke dni. Nešteto krat so Italijani naredili racije, prišli so z mitraljezi in brzostrelkami in kričali: tutti comunisti, banditi. Gostje in uslužbenci smo morali dvigniti roke. To je trajalo včasih tudi celo uro, da so nas pregledali. Iskali so orožje in propagandni material OF. Potem so nas vse moške naložili na kamione in odpeljali v kasarne. Tam so domači maskirani izda-

jalci odločali, koga poslati v internacijo ali zapor.

Med okupacijo je bil bar zaprt, ker so smeli biti lokali odprti le do 20. ure. Po vojni, leta 1947, smo bar zopet odprli. Takrat sem bil iz kavarne premeščen v bar, dan sem zamenjal za noč. Sprva je bilo težko, po nekaj mesecih pa sem se privadil, čeprav je bilo v baru veliko težje delati, saj so sem zahajali drugačni gostje kot v kavarno. Včasih je bilo zaradi pretepo tako nevarno, da nismo vedeli, ali bomo iz službe prišli živi. Tudi s pištolo so streljali in takrat so nam gostje vsi pobegnili, zapitka pa ne plačali. Večkrat so nam gostje tudi grozili z noži, še najbolj takrat, ko smo zaradi neredov poklicali milico. Meni so velikokrat grozili, da me bodo počakali, ko se bom vračal po službi domov.

Povedati želim, še da sem poleg te težke nočne službe hodil tudi na udarniške akcije. Gradili smo prve stanovanjske bloke v Šiški, ljudsko restavracijo na Miklošičevi cesti, hotel v Podutiku, na Mokrcu smo pripravljali drva. Imel sem 1200 prostovoljnih delovnih ur in sem dobil vse tri značke prostovoljnega dela, bronasto, srebrno in zlato, pismeno diplomu rajonskega odbora OF in pohvalo rajona Stara Ljubljana.

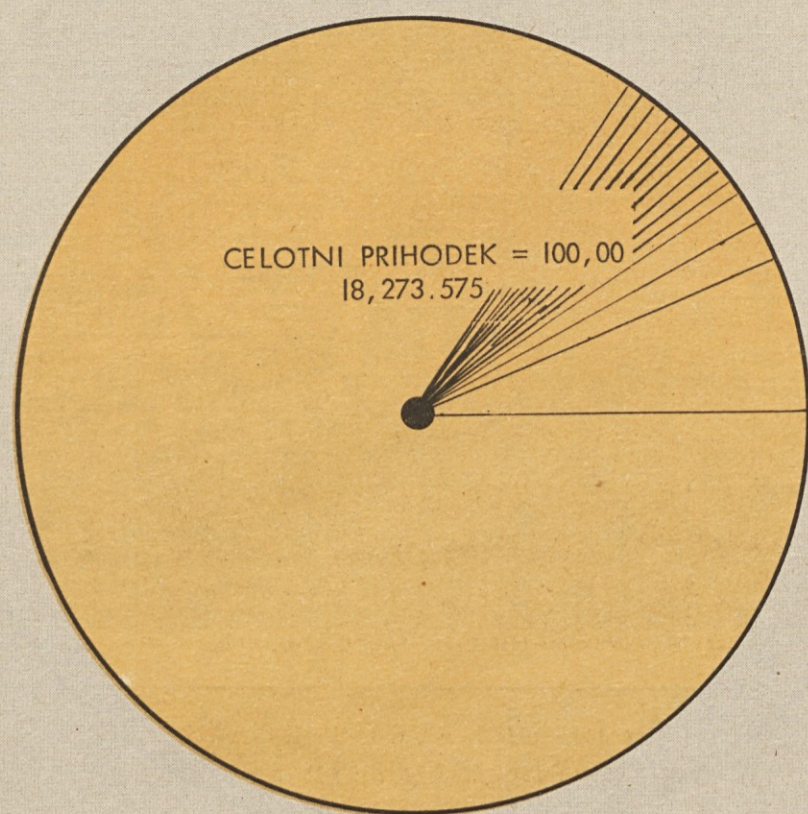
V podjetju sem imel razne funkcije in pravzaprav nikoli nisem bil brez teh dolžnosti. Velikokrat sem bil izvoljen za predsednika delavskega sveta ali upravnega odbora, bil sem več let predsednik sindikalne organizacije, blagajnik in tajnik, bil sem član delavske kontrole, disciplinske komisije, namestnik direktorja, komisije za delovna razmerja, vsega pa se tudi ne morem spomniti.

Na koncu želim kolektivno Kavarno-bar Nebotičnik vse najboljše in veliko delovnih uspehov.

Štefan Sluga
Ljubljana, Ulica na grad 8

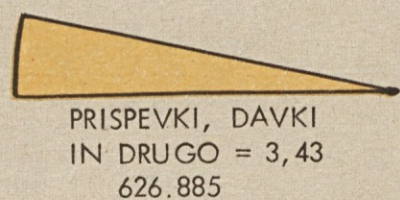
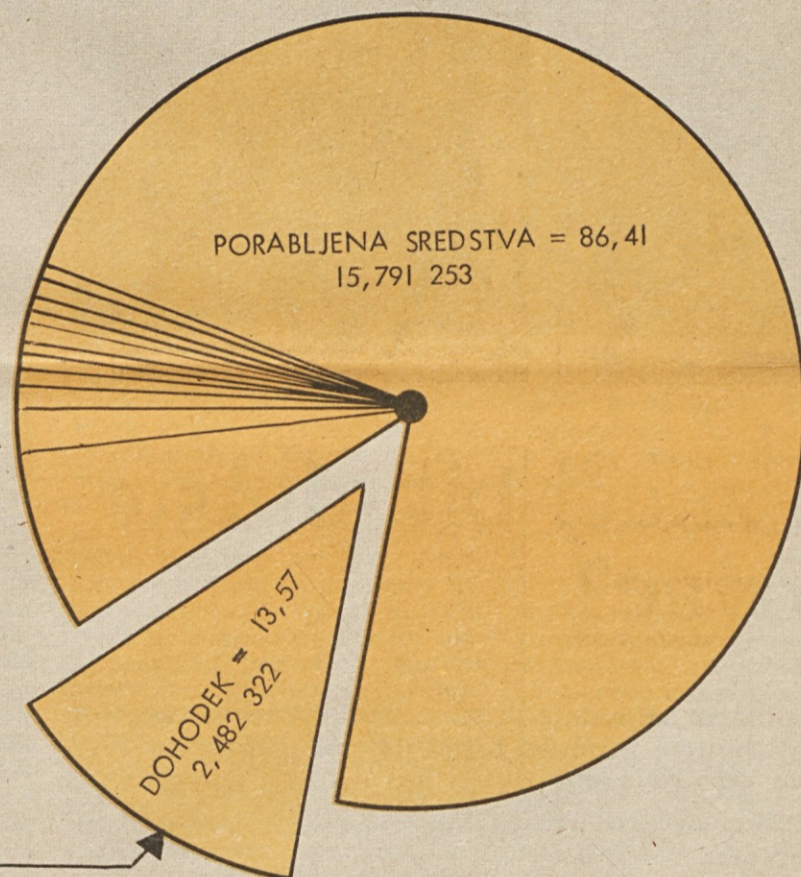

SOZD MERCATOR – PRIKAZ CELOTNEGA PRIHODKA, PORABLJENIH SREDSTEV, DOHODKA, PRISPEVKOV IN ČISTEGA DOHODKA V LETU 1979

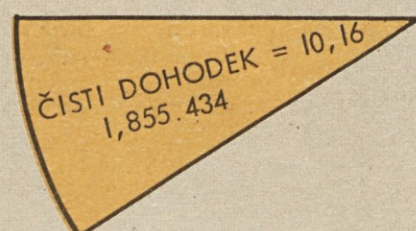

	Vrednost v 000 din	Struktura CP
Prihodek dosežen s prodajo na domačem trgu	1,207.953	6,61
Prihodek dosežen na tujem trgu	1.023	0,01
Prihodek dosežen v okviru OZD	220.231	1,21
Prihodek dosežen iz skup. prih. na domačem trgu	10.995	0,06
Prihodek dosežen iz nep. svobode. menjave dela	146.356	0,80
Prihodek dosežen iz skup. prih. na tujem trgu	18.004	0,10
Prihodek dosežen od prodaje blaga v konig.	13.747	0,08
Prihodki doseženi s prodajo blaga	16.206.895	88,69
Prihodki od obresti	48.309	0,26
Prihodki od dotacij in subvencij	2.200	0,01
Prihodki od kompenzacij, regresov, premij	81.306	0,44
Prihodki iz naslova udeležencev v skupnem dohodku	44.116	0,24
Pozitivne tečajne razlike	6.557	0,04
Drugi prihodki	265.883	1,45
SKUPNI PRIHODKI	18,273.575	100,00

	Vrednost v 000 din	Struktura CP
Zaloge proizvodnje gotovih proizvodov	42.205	0,23
Porabljene surovine, material	946.704	5,18
Proizvodnje storitve	200.023	1,09
Stroški reklame in propagande	11.254	0,06
Reprezentančni stroški	6.767	0,04
Drugi materialni stroški	35.288	0,19
Neproizvodnje storitve drugih in avtorski hon	101.716	0,56
Dnevnice, ter, dodatki in druga povračila stroš	67.727	0,37
Prevzete obveznosti skup. proiz. od kmetov in dr.	47.737	0,26
Amortizacija po predpisanih minimalnih stopnjah	140.068	0,77
Nabavna vrednost prodanega blaga	14.110.073	77,21
Drugi poslovni stroški	81.691	0,45
SKUPAJ PORABLJENA SREDSTVA	15,791.253	86,41
DOHODEK	2,482.322	13,59

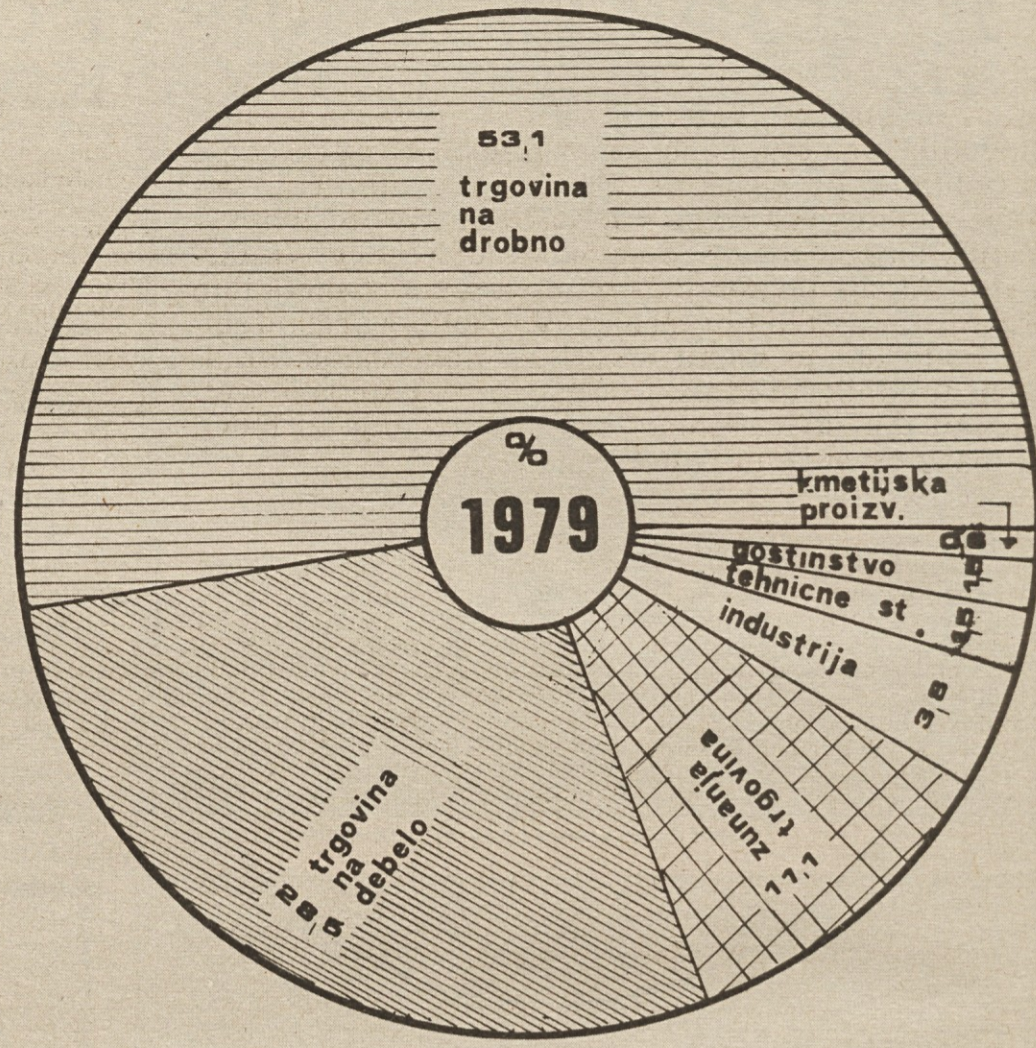
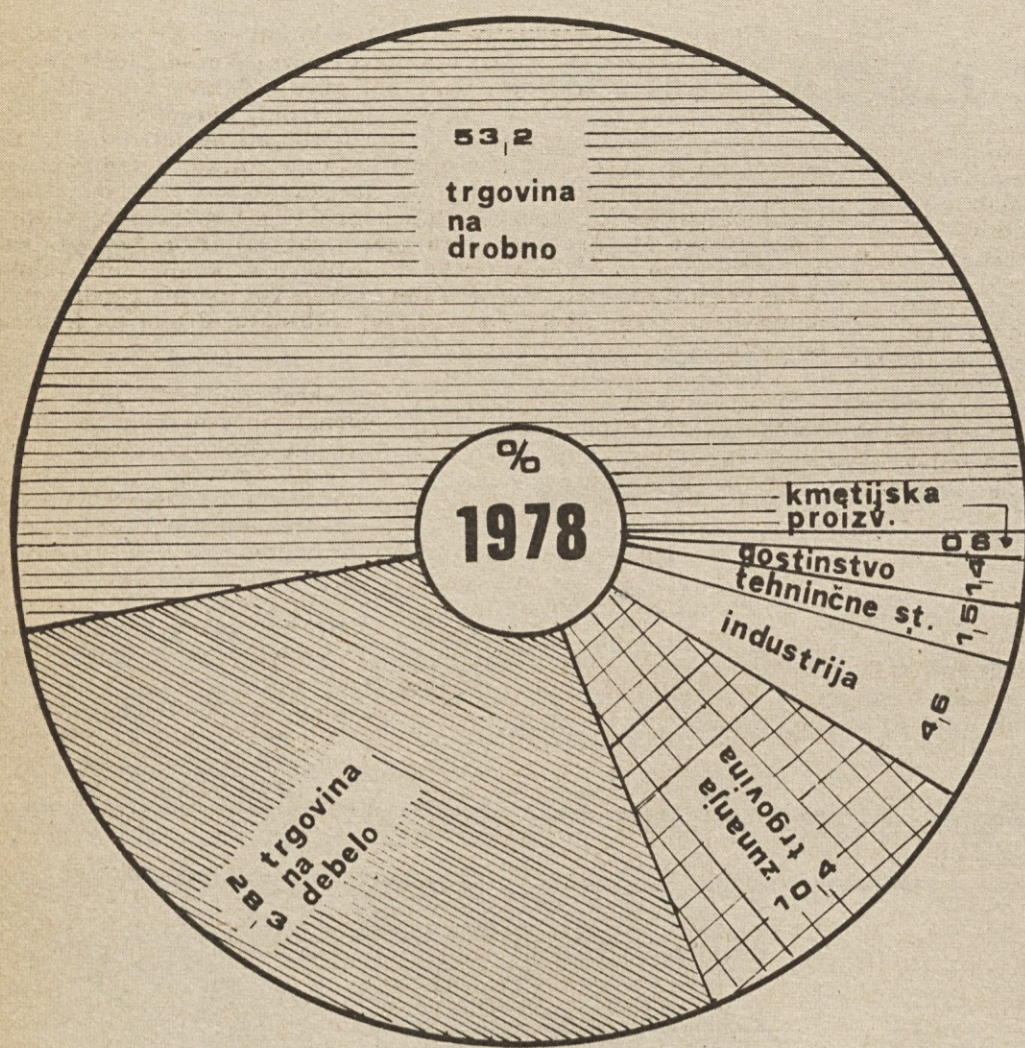

	Vrednost v 000 din	Struktura CP
Prispevki iz dohodka SIS	120.734	0,66
Davki DPS	26.570	0,15
Del dohodka za delovne skupnosti	145.258	0,80
Del dohodka za varstvo okolja	11.116	0,06
Del dohodka za članarine	9.852	0,05
Amortizacija nad predpisano stopnjo	17.563	0,09
Del dohodka za zav. premije takse in drugo	138.483	0,76
Del dohodka za obresti	157.309	0,86
SKUPAJ PRISPEVKI IZ DOHODKA	626.885	3,43

	Vrednost v 000 din	Struktura CP
Del ČD za osebne dohodke	1,311.870	7,18
Del ČD za prehrano	49.454	0,27
Del ČD za regres	24.585	0,14
Del ČD za stanovanjsko gradnjo	88.118	0,48
Del ČD za druge namene v skupni porabi	52.647	0,29
Del ČD za poslovni sklad	259.651	1,42
Del ČD za izboljšanje mat. os. dela	710	0,01
Del ČD za rezervni sklad	58.006	0,32
Del ČD za druge sklade	10.393	0,06
SKUPAJ ČISTI DOHODEK	1,855.434	10,16

Promet po enotni klasifikaciji dejavnosti - sozd Mercator

zrisal: K. Hvastija

Veleblagovnica u Beogradu postepeno gubi gubitke

Djurica Sremac - Beograd

Šta znači biti dobar trgovac?

Ovaj pojam se ranije kod nas vezivao za veštog, preduzimljivog i pomalo lukavog poslovnog čoveka, koji ume da »proturi« i ono što ne ide, a trgovci u maloprodaji obično ne bi trebalo da prezaju ni od sitne prevare.

Ovaj sada već profani pojam trgovca, u našem društvu je već dosta davno izgubio ovakav karakter, a zamenio ga je novi, koji na potrebe potrošača gleda šire i zadovoljenje tih potreba je njegov prevashodni cilj, a samim tim se zadovoljavaju i potrebe šire društvene zajednice. U okviru toga je vezan i prosperitet vlastite trgovačke kuće, kako u pogledu proširenja asortimana tako i kvaliteta usluga.

Upravo ćemo vas i upoznati sa jednim trgovcem koji u potpunosti ispunjava navedene karakteristike a poseduje i neke druge osobine koje ćemo dalje navesti. Reč je o drugarici Tufegdžić Gordani, šefu odeljenja metraže, robne kuće Veleblagovnice u Beogradu. Gordana, inače dobro poznata u ovom kolektivu, ističe se svojim radom još od 1973. godine, kada je i pohvaljena kao najbolji mladi radnik samoupravljač u kolektivu. U međuvremenu je pored posla stalno bila i društveno-politički angažovana, i sada je član sekretarijata OOSK Veleblagovnice. Ako bismo želeli da vam bliže predstavimo ovu vedru i otvorenu ženu, možemo vam reći da dok smo je posmatrali na odeljenju, na kome radi, ostavlja utisak jedne smirene osobe koja pogađa šta je to što želi mušterija i to sa dosta uspeha! Saznanje da ona predstavlja prvog rezervnog šefa za svako odeljenje u ovoj robnoj kući samo nam je pomoglo da upotpunimo sliku o njoj. Naime, uz Gordaniinu pomoć,

odeljenje metraže je već treće odeljenje u kući koje se izvlači iz gubitaka. Ovakav radni rezultat predstavlja veoma zavidan uspeh i to nas je nateralo da sa njom o svemu i porazgovaramo.

Gordana, dosta toga smo čuli o vama, ali ipak recite kako treba da se ponaša pravi trgovac?

»Suština svega je poverenje. Poverenje u kolegu, poverenje u kupca i poverenje koje kupac treba nama da ukaže. Ja lično smatram da se barem u trgovini ovog tipa, poverenje mora povezivati sa kvalitetom robe koja se nudi kupcu i dobrom uslugom, a i dobrim asortimanom. Uostalom dobro poznata narodna poslovice i kaže da se dobar glas daleko čuje a loš još dalje!«

Šta znači poverenje u kolegu?

»Pa time hoću da kažem da smo mi u trgovini dosta često u situacijama da nam se pruža mogućnost da zaradimo i ono što nam i ne pripada. U pitanju su razni predviđeni gubici u robi prilikom manipulisanja, koji često i nisu možda realno procenjeni, što ne znači da ih pojedinci mogu prikazivati kao rezultat svoga rada. Upravo međusobno kolegijalno poverenje omogućava razno-razna lična privajanja što pomaže radu kako odeljenja tako i kolektiva u celini.«

Da li smatrate da će novousvojeni pravilnik o disciplini u Veleblagovnici pomoći rad u vašem kolektivu?

»Pa znate kako, oni koji su i do sada izvršavali svoje radne obaveze, verujem da su jedva i čekali ovakav dokument, koji sada zajedno sa posebnim kriterijumima za obračun i isplatu ličnih dohodaka, upravo pomažu da se oni koji se trude i zalažu u našem kolektivu, posebno i nagrade.«

Šta još mislite da je u ovoj struči značajno?

»Pedagoški rad i stručni rad rukovodioca odeljenja, sa mladom radnom snagom, jer su oni ti koji svojim elanom i voljom mogu da pomognu kako unapređenju posla tako i unapređenju svih ostalih aktivnosti važnih za našu delatnost.«

Ostaje samo da Gordani poželim u budućnosti još bolje rezultate, a Veleblagovnici nijedno odeljenje sa gubicima.

V četrtak, 17. aprila 1980 so se na sedžu Delovne skupnosti sozda Mercator v Ljubljani mudili predstavniki madžarskega podjetja Artex iz Budimpešte, ki jih je vodil v. d. generalnega direktorja István Pataki (peti z leve). Namen srečanja s predstavniki sozda Mercator je bil, povečati Mercatorjevo menjavo s poslovnimi partnerji na Madžarskem, pogovarjali pa so se tudi o prevzemu zastopništva za program podjetja Artex. Ta že vrsto let dobavlja tozdu Steklo (DO M-Velepreskrba) porcelan in keramiko, od tozda Conimex (DO M-Contal) pa kupuje izdelke tekstilne in kovinsko-predelovalne industrije.

Besedilo in slika: Jože Rozman

Gordana Tufegdžić

Foto: Djurica Sremac

Za podružbljanje obveščanja

O akciji v slovenskem merilu

»Tisoč delavcev – sodelavcev«

S 1. majem bo v Sloveniji stekla akcija Tisoč delavcev – sodelavcev, katere nosilec je zveza sindikatov Slovenije, usmerja pa jo odbor RSZSS za obveščanje in politično propagando. Zamisel je vzniknila iz potrebe, naj delavec ne bo samo objekt v procesu obveščanja, ampak njegov dejavni soudeleženelec – informator. Akcija bo potekala na vseh ravneh sindikalne organiziranosti in obveščanja. V delovnih organizacijah bodo akcijo vodili organi za obveščanje, predvsem urednik, uredniški odbor in izdajateljski svet, pa tudi tajništva organov samoupravljanja in DPO, skupaj z organi sindikata.

Cilj akcije je, da bi se v organizacijah združenega dela začel uveljavljati celovit sistem obveščanja; da bi bile zagotovljene sprotne in kakovostne informacije in bi bili delavci obveščeni o osnovnih podatkih, ki so pomembni za uresničevanje samoupravljanja. Z akcijo naj bi zagotovili dostopnost virov in odprtost sredstev obveščanja ter njihovo podružbljanje, zagotovili ustrezen položaj delavcem v službah za obveščanje, spodbudili izobraževanje in usposabljanje delavcev v vlogi informatorjev, širjenje kroga stalnih sodelavcev iz vrst neposrednih proizvajalcev in

članov organov samoupravljanja in družbenopolitičnih organizacij ter sindikalnih skupin.

Z veseljem lahko ugotovljamo, da ta akcija v Mercatorju spontano teče že dve leti in da se v celoti pokriva s politiko, ki jo podpira naš izdajateljski svet, izvajata pa odgovorni urednik in uredniški odbor. Naše glasilo skušamo v kar največji meri graditi na izvirnem sodelovanju tistih virov obveščanja, ki so v temeljnih in delovnih organizacijah oz. Mercator nosilci družbenopolitičnega življenja, samoupravljanja in gospodar-

jenja. Strokovni delavci v centru za obveščanje skrbimo za sprotne inštruktažo sodelavcev, za stalen kontakt z njimi. Organizirali smo zanje funkcionalni seminar in srečanje sodelavcev ter članov izdajateljskega sveta in uredniškega odbora. Lansko leto je vse leto tekel interni nagradni natečaj za sestavke in druge prispevke v časopisu, ki je objavljen v tej številki. Ob 15-letnici izhajanja časopisa Mercator smo najzaslužnejšim sodelavcem podelili knjižne nagrade.

Poleg te neposredne skrbi za sodelavsko bazo vodi naša redakcija v centru za obveščanje evidenco sodelavcev po posameznih tozdihih o pogostnosti njihovega pojavljanja. Nadalje vodimo evidenco o zastopanosti posameznih temeljnih in delovnih organizacij v številnih časopisih ter evidenco o zastopanosti posameznih tematskih sklopov na podlagi temeljne vsebinske zasnove glasila. Tam, kjer opazimo »temne lise«, interveniramo. Letos bodo v zvezi z republiško akcijo podeljena tudi posebna priznanja in značke in računamo, da bo teh priznanj ob tolikšnem sodelovanju kakor doslej, deležno tudi nekaj naših sodelavcev.

J. N.

Svetovalec za sodelavce • Svetovalec za sodelavce

Informacija

Mirko Vaupotič – M-Sadje zelenjava

Viri informacij v delovnih okoljih

Kar malce presenečen sem bil, ko sem od urednika dobil nalogo, da napišem nekaj vrstic o tem, kako se pripravljam za pisanje članka, kje običajno dobim gradivo in predvsem, od kod ideje za pisanje o različni problematiki. Presenečen sem bil predvsem ker sem si moral sam zastaviti vprašanje: Saj res, od kod ideje, da o tem in onem napišem članek?

Moram priznati, da večina idej pride kar sama od sebe, ob opazovanju dogajanja v svoji okolici, v trenutku, ko se zgodi kaj zanimivega, nenavadnega. Verjetno mi bo marsikdo potrdil, da v trenutku, ko opazi kakšno nepravilnost ali zanimivost, še posebej pa kakšen pohvale vreden dogodek, začuti potrebo, da bi napisal nekaj besed v pohvalo ali grajo, da bi tudi drugi, ki niso bili prisotni, lahko o tem kaj prebrali. Želimo si, da bi nepravilnosti, pa tudi lepe trenutke našega življenja, posredno prenesli tudi drugim.

Slovenski pregovor pravi: »Kuj železo, dokler je vroče«, zato pogosto prav v trenutku, ko se kaj zanima, mivega zgodi, sedem in napišem svoja opazanja. Pogosto ugotavljam, da pri pripravi člankov o dogodkih iz bližnje preteklosti ne pišem več s takšnim žarom in zanosom ter da precej težje najdem besede za v takšnih primerih kar prekratek članek.

Cesto pa se vsi, ki želimo napisati članek, znajdemo v dilemi: ali so podatki in lastna opazanja dovolj trdna osnova za zapis članka? Ali ne bi bilo bolje, da o vsem zberemo še nekaj informacij od tistih, ki dogajanja in probleme bolje poznajo ter so z njimi neposredno povezani? Prav v takšnih trenutkih je pomembno, da si vsak potencialni avtor članka za katerokoli glasilo zagotovi resnično pravi vir informacij.

Za pisanje člankov o delu svoje delovne sredine je seveda potrebno določeno predznanje in predvsem poznavanje delovnega okolja, samoupravnih odnosov, pa tudi organov samoupravljanja. Prav je, da je vsakdo vsaj bežno na tekočem o vseh najnovejših dogajanjih v tozdi, oziroma delovni organizaciji.

Kdo je tisti, ki o določenih vprašanjih lahko da tako imenovano izjavo za tisk? Jasno je, da je naj-

primernejši sogovornik o delu delovne organizacije, o delovnih rezultatih, problemih, razvojnih načrtih in podobnem – torej o vsem, kar je vezano na delo in razvoj delovne organizacije – individualni poslovodni organ, torej direktor. Na drugem mestu je vsekakor

predsednik delavskega sveta, ki je najbolj seznanjen s sklepi delavskega sveta, predvsem pa s trenutnimi dogajanjimi v delovni organizaciji. Pa še to: prav je, da na tak razgovor pridete oboroženi vsaj z osnovnimi podatki o temi pogovora, ki pa jih boste najlažje dobili v splošnem sektorju.

Verjetno bo vsak pred takšno nalogo začutil tisto obvezno tremo, pa vendar so običajno vsi direktorji in predsedniki delavskih svetov zelo dobri sogovorniki. Njim vaš prvi intervju ne bo prvi in neredko se bo zgodilo, da vas bodo v pogovoru usmerjali v tisto, o čem je pomembno pisati, kaj izpustiti kot nevažni detajl in podobno.

O dogajanjih v sindikalni organizaciji bo vedel največ povedati

predsednik osnovne organizacije sindikata, o delu osnovne organizacije Zveze komunistov pa njen sekretar. Vedeti morate, da predstavljata sindikalna organizacija v okvirih vsake delovne organizacije močno strukturo, katere naloge pokrivajo celotno področje dela delovne organizacije, pa tudi probleme delavcev samih. Za nekatere področja širokega spektra oblik dela sindikalne organizacije vam bo predsednik osnovne organizacije sindikata našel drugega sogovornika – v zvezi s športnim udeleževanjem v okviru delovne organizacije vam bo na primer o rezultatih in načrtih športnikov poročal delavec, zadolžen za to področje, in podobno.

Marsikdo bo ob tem mojem razmišljanju, kako pripraviti članek o svoji delovni sredini, obupal, pa vendar mislim, da je v prvi vrsti potrebno izhajati iz načela, da je osnova informiranja drugih predvsem resničnost in verodostojnost podatkov.

S tem kratkim zapisom krog možnih sogovornikov, ki sodelujejo pri pripravi kakršnekoli oblike članka, še daleč ni izčrpan. Predsednik osnovne organizacije ZSMS bi me verjetno kaj hitro prijel za besedo: Kaj pa mi? Že tako je delo mladinske organizacije marsikje zastopano, sedaj nas pa še ti izpuščaš?! Res je, tudi o delu mladinske organizacije je potrebno pisati, saj mladi v vsakem delovnem kolektivu predstavljajo precejšen odstotek zaposlenih.

Naj bo za tokrat dovolj. Menim, da si bo lahko bralec tega članka in bodoči dopisnik glasila Mercator vsaj bežno ustvaril sliko o tem, kako naj bi potekala priprava člankov o delu in problemih delovne sredine, v kateri živi in dela.

Obveščanje v temeljnih in DO

Jože Rozman

Krški »Poročevalec«

V delovni organizaciji Mercator-Agrokombinat Krško skrbijo za obveščanje delavcev že od leta 1965 naprej, ko so začeli izdajati »Poročevalca«, ki se danes tiska kot glasilo delavcev in združenih kmetov. Sprva je »Poročevalec« izhajal bolj poredko, tri ali štiri številke na leto, pogosteje pa je začel izhajati od leta 1973 in 1974 naprej, ko je Agrokombinat dobil sedanjo obliko. V zadnjem času izhaja precej bolj pogosto, saj tako narekujejo tudi potrebe po obveščeni delavcev. Od začetka lanskega leta je temeljna organizacija kooperantov M-Agrokombinata začela znotraj »Poročevalca« izdajati strokovne in organizacijske informacije za kooperante, tako da sedaj več kot eno leto »Poročevalec« izhaja kot dvojno glasilo: eno je namenjeno vsem delavcem v Agrokombinatu, drugo pa kmetom-kooperantom.

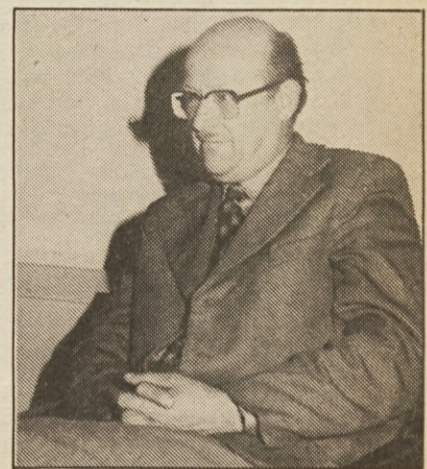
Prvega urejuje, vodi, oblikuje in vanj piše Jože Černoša, referent za ljudsko obrambo in obveščanje. O svojem delu pri »Poročevalcu« je povedal tole: »V Agrokombinatu sem že od leta 1964 (takrat se je imenoval Kmetijska zadruga Krško), junija lani pa sem postal referent za ljudsko obrambo, ker bi bilo samo tega dela premalo pa še referent za obveščanje. Za takšno delo sem bil nepripravljen, brez potrebnih izkušenj. Sprva sem mislil, da bo moje delo pri »Poročevalcu« bolj tehnično, organizacijsko, sedaj pa delam skoraj vse: pišem, zbiram informacije, jih oblikujem. To ni lahko, saj je težko dobiti informacije, posamezne enote naše delovne organi-

malokrat poudarili neposredno, jedrnat in vsakomur razumljivo vsebino strokovnih nasvetov in obvestil. Za svoje delo pri »Poročevalcu« in za sodelovanje pri glasilu »Mercator« je Alojz Pirc dobil tudi nagrado na natečaju uredniškega odbora glasila »Mercator« za najboljše prispevke v lanskem letu. O obveščanju krških kmetov-kooperantov pa je sam povedal tole:

»Dajanje strokovnih nasvetov in drugih informacij kooperantom-članom je delo naše pospeševalne službe pri TOK. Zato imamo najrazličnejša predavanja, vendar si tam kmetje ne morejo vsega zapomniti ali zapisati. Zato smo se v začetku lanskega leta odločili, da

Jože Černoša

Alojz Pirc

Vse foto: Jože Rozman

zacije so razdrobljene, raztresene, kmete imamo do vrha Bohorja do vrha Gorjancev, sam pa zaenkrat nimam časa, da bi hodil okoli in zbiral novice. Zato sem oktobra lani pripravil osnutek pravilnika o obveščanju delavcev in združenih kmetov v delovni organizaciji M-Agrokombinat Krško, ki bo določal, kdo, zakaj, kako, kdaj itd. mora pripraviti, priskrbeti potrebne informacije, ki so potrebne za pravilno, pravočasno in kakovostno obveščanje zaposlenih. (Povejmo, da je to prvi pravilnik, kot nam je znano, ki bo urejal obveščanje v neki delovni organizaciji v sestavi sozda Mercator; opomba J. R.) Pravilnik je delavski svet delovne organizacije sprejel na svoji seji 5. aprila letos.

Moje delo je sedaj natančneje opredeljeno, vendar po drugi strani ni ni dovolj priznano. Zakaj? Zato, ker je večina informacij ponavadi prepozni. Zapisnik kate-rekoli se je že preteklost, obveščanje pa bi moralo biti vsaj sočasno, če že ne predčasno. Zaradi tega so tudi povratne informacije bolj redke, mnogi bralci, ki bi zaradi svoje širše razgledanosti ali izobrazbe lahko kaj pripomnili ali napisali, so ravnodušni, zopet druge pa je strah, da se ne znajo lepo in pravilno pisno izražati.

Kljub tem težavam je lani od junija do konca leta izšlo šest števil, letos pa tri. Obseg določajo potrebe, od dveh pa tudi do trideset strani imajo posamezne številke. »Poročevalca« tiskamo doma na lastnem ofset stroju v nakladi 470 izvodov, tako da ga dobi vsak zaposleni in tudi naokoli ga nekaj pošljemo. O čem največ pišemo? O kadrovskih spremembah, objavljamo vse finančne podatke, sklepe raznih komisij, napotke za razprave, referendume, seveda poročamo tudi o splošnih dogajanjih, to in ono iz delavčevega vsakdana tudi najde prostor na naših straneh, skratka vse, kar je tako ali drugače povezano z ljudmi in njihovim delom.

Duša in motor tistega »Poročevalca«, ki objavlja strokovne in organizacijske informacije za kooperante je Alojz Pirc, vodja zasebne vinogradniške proizvodnje pri temeljni organizaciji kooperantov. O tem »Poročevalcu« smo v našem glasilu že večkrat pisali in ne-

začnemo izdajati te strokovne in organizacijske informacije za kooperante, vsem ostalim kmetom v občini pa so namenjena takoimenovana »plakarna obvestila«, ki jih obešamo pri zbiralnicah mleka. Ker je kar 90 odstotkov zemljišč v občini v zasebnih rokah, je toliko bolj nujno, da to privatno proizvodnjo pravilno in strokovno usmerjamo. Kmetje našega »Poročevalca« redno berejo, ravna se po navodilih, ki jih objavljamo, mnogi ga celo spravljajo. Vsaka številka izide v 450 izvodih, pošljemo jih po pošti. Izdajamo ga mesečno, včasih pa zaradi potreb tudi pogosteje.

Kako nastaja glasilo? Sam pišem o vinogradništvu in o vseh ostalih splošnih in organizacijskih zadevah, druge strokovne napotke prispevajo strokovnjaki za posamezna področja (govodorejo, prasičerejo, sadjarstvo, poljedelstvo, vrtnarstvo in jagodičevje, hranilno kreditno službo) pri temeljni organizaciji kooperantov. Prispevke dokončno oblikujem in razporedim sam, večinoma izven delovnega časa. Ker imamo v drugih naših tozdih priznane in visoko strokovno izvedene strokovnjake za vinogradništvo, živinorejo in drugo, bi radi, da bi tudi ti sodelovali v našem glasilu.

Naše osnovno vodilo je, da vsak stavek, ki ga napišemo, ljudje tudi preberejo in ga razumejo. Enoličnost tekstov skušamo razbiti z risbami, ki jih rišem sam. Po odzivih sodeč nam to tudi uspeva.

Uredniškega odbora pri glasilu nimamo, saj iz naše prakse in samoraslosti niti nismo čutili potrebe po njem. Če se bo uredniški odbor kdaj oblikoval, potem bo do tega prišlo samo po sebi, po potrebi in v tem primeru bomo tako nastalo telo samo poimenovali. Večje želje imamo pač druge: radi bi našega »Poročevalca« lepše in boljše oblekli, mu morda nadeli platnice, razširili vsebinsko, je ob koncu pogovora razmišljal Alojz Pirc.

Pristaviti kaže še tole: razen tipkarice nihče od sodelavcev za svoje večje ali manjše delo pri »Poročevalcu« ni posebej nagraden. Pri zanesenosti pa ponavadi tudi kvantitete ne manjka!

Obveščanje v temeljnih in DO • Obveščanje v temeljnih in DO • Obveščanje

Tri številke »Poročevalca«

Redno in temeljito obveščanje

Prejeli smo tri letošnje številke glasila »Poročevalca« iz delovne organizacije Mercator-Agrokombinat Krško, ki je namenjeno delavcem in kooperantom. To je torej tisti del glasila, ki ni namenjen neposredno kmetom-kooperantom, katerega sicer izdaja temeljna organizacija kooperantov in o katerem smo v »Mercatorju« tudi že večkrat pisali.

Prva številka, ki je izšla 7. januarja je najbolj zajetna in na 15. straneh formata velikosti A4 prinaša najprej novico oziroma vabilo na referendum za sprejem smernic srednjeročnega plana delovne organizacije M-Agrokombinat Krško. Glasovanje je bilo 6. in 11. januarja letos. Da bi se delavci na referendumu lažje in pravilneje odločali, so lahko v »Poročevalcu« prebrali dokončni predlog smernic srednjeročnega plana za obdobje 1981-1985. Na desetih straneh beremo najprej o izhodiščih in predpostavkah smernic, potem o pomanjkljivostih v preteklem srednjeročnem obdobju, o ciljih in nalogah razvoja, podrobneje pa o nalogah na področju kmetijstva (sadjarstva, poljedelstva, vinogradništva, živinoreje), določene pa so tudi naloge trgovine in servisov, skupnih služb, ljudske

obrambe in družbene samozaščite in tudi kmetijske proizvodnje v kooperaciji. Skupni imenovalec vseh nalog je, pridelati več hrane s smotrnimi investicijami, združiti

razdrobljeno zemljo in jo bolje obdelati, uvajati sodobne agrotehnične ukrepe itd.

Na ostalih petih straneh prve letošnje številke »Poročevalca« je najprej objavljen sklep o razpisu referendumu za sprejem sprememb in dopolnitev statuta sozda Mercator, ki je bil tudi 11. januarja 1980, potem pa so po vrsti navede-

ne vse spremembe in dopolnitve statuta iz leta 1977.

V drugi številki »Poročevalca«, ki je izšla 18. januarja, preberemo najprej poročilo o izidu obeh volitev. Pri obeh referendumah je glasovalo v povprečju 80 odstotkov volilcev, 76 odstotkov jih je glasovalo za, okoli 3 odstotki volilcev pa so bili proti predlaganim smernicam oziroma spremembam in dopolnitvam statuta sozda.

Veliko dela je imela disciplinska komisija, beremo naprej v »Poročevalcu«, saj je decembra lani obravnavala šest primerov kršenja delovne discipline zaradi neopravičenega izostajanja z dela in uživanja alkohola med delovnim časom. Štiri delavce so zato odslovili z dela.

Da bi bilo med delavci čim manj nesreč, je služba za varstvo pri delu pripravila seminarje za vse zaposlene iz osnov varstva pri delu, beremo še v drugi številki »Poročevalca«.

V tretji številki, izšla je 26. februarja 1980, je najprej objavljen izid volitev v osnovnih organizacijah sindikata, potem prispevek o preverjanju samozaščitne pripravljenosti ki naj predvsem združi zaspane in nevestne, ter tri tabele. Iz prve vidimo, da je v DO M-Agrokombinat zaposlenih 412 delavcev (stanje 31. 1. 1980), od tega 165 žensk in 247 moških, druga je poročilo o nesrečah pri delu v lanskem letu (žal ni podatkov za prejšnja leta in zato ni možno primerjati) iz tretje tabele pa so razvidni bolezenski izostanki v delovni organizaciji v lanskem letu.

Povzel: Jože Rozman

Iz Našega gostinca Tozda »Jelka« Hrastnik

Nelektorirano

Razmišljanja o oceni vsebine in funkcije internega glasila »Naš gostinec«

Center za obveščanje je v glasilu Mercator št. 3/80 na strani 3 pod naslovom »Jelkin Naš gostinec in Agrokombinatov Poročevalec« objavil članek, ki s svojo vsebino prav gotovo ne vzpodbuja potrebe po internih glasilih v vsaki delovni sredini.

Zelo nas čudi dejstvo, da se center za obveščanje ni potrudil poslati v Hrastnik človeka iz svoje sredine ali pa nekoga iz številnega uredniškega odbora glasila Mercator, da bi pred javno oceno, med nami razčistil »nejasnosti«.

Delavcem, ki združujemo delo v naši TOZD je zelo jasno, kaj pomeni če je v pregledu objavljeno, da je PE »Pri mostu« dosegla plan z 141 ali PE »Marno« z 76 procenti. Zelo plastično vidi vsak delavec iz teh dveh primerjanih PE resnico v svoji kuverti.

Mogoče je avtorjem članka tak podatek ali pokazatelj nejasen zato, ker je TOZD »Jelka« Hrastnik, znotraj SOZD Mercator, ena izmed zelo redkih, ki izplačuje akontacije OD ne samo po rezultatih dela na nivoju TOZD, ampak tudi znotraj TOZD nagrajuje delavce po delu izključno po rezultatih dela posamezne PE. Ali to ni pravilno in vzpodbudno? Verjetno si takega načina nagrajevanja želijo še marsikje.

Realizacija uprave kakor jo imenuje avtor, je prav tako v popolni odvisnosti od rezultatov dela v TOZD z razliko, da je merilo le povprečni delovni uspeh vseh PE, katerih uspeh je tudi odvisen od aktivnosti »uprave«.

Tudi pojem »koordinacije« je jasen vsem delavcem v TOZD, saj smo njen sestavni del in cilje sprejeli s kolektivnim odločanjem.

Glede kultiviranja jezika, ki je uporabljen v našem internem glasilu pa sledeče: Uredniški odbor

bi bil zelo vesel, če bi se krog piscev za naše glasilo razširil do vsaj 50% članov kolektiva. Pri tem niti najmanj ne bi razmišljali o kulturi jezika, ker to ni naša naloga. Glasilo je interno in nam služi kot barometer za dogajanja v naši delovni sredini - zato ni vzrokov, da bi si uredniški odbor belil glavo z izrazoslovstvom. Veseli smo, če kak prispevek sploh dobimo in želimo si, da bi jih bilo čimveč in da bi bili po »domače« v taki vsebini iz katere je možno razbrati, kako sodelujemo ali kako bi želeli delati, da bi dosegli čim boljše rezultate dela.

Uredniški odbor »Našega gostinca« s tem odgovorom ne igra užajenega »Petra«, želi pa da bi avtorji člankov v našem skupnem glasilu Mercator, poznali razmere tudi v najmanjših delovnih sredinah. Še predno ocenijo iz vrha težave, s katerimi se borimo, da bi bili delovni ljudje tudi mogoče na najbolj primitivni način ustrezno obveščeni, pričakujemo le pomoč in ko bomo dozoreli tudi kritiko.

Uredniški odbor

Pripis urednika »Mercatorja«

Kdor je v 3. številki Mercatorja, marec 1980, na 3. strani prebral našo recenzijo Jelkinega Našega gostinca, je razumel to objavo kot posebno pozornost, ki je bila posvečena naporom skupine v Jelki, ki ureja njihove informacije in tako zagotavlja eno od oblik rednega obveščanja kolektiva. Nikakor ni bil naš namen, da bi ta prizadevanja »ocenili z vrha«. Sestavni del vsake ocene je osvetlitev pozitivnih in manj pozitivnih strani, če naj ima tak prikaz kakšen smisel. In smisel je dviganje kakovosti izdelkov. Tako smo navedli stvari, ki jih je

Jože Černoša

Pred sprejetjem pravilnika

V Mercatorjevem Agrokombinatu v Krškem bodo sprejeli pravilnik o obveščanju delavcev in združenih kmetov te DO. Zakon o združenem delu in samoupravni interni akti obvezujejo odgovorne službe, da morajo biti vsi delavci temeljito in pravočasno obveščeni o vseh bistvenih dogajanjih v delovni oz. temeljni organizaciji. S pravilnikom o obveščanju delavcev in združenih kmetov bomo vsi delavci in kmetje dobili samoupravni akt, ki podrobno opredeljuje pravice, odgovornosti in obveznosti v procesu medsebojnega obveščanja. Določili bomo organe in službe, ki so odgovorne za obveščanje in določili vlogo internega glasila »POROČEVALEC«. Pri tem pa izhajamo iz prepričanja, da je dobra obveščenost predpogoj za ustvarjalno vključevanje v samoupravno in družbenopolitično življenje v DO in KS.

Za obveščanje delavcev in združenih kmetov so neposredno odgovorni: individualni poslovodni organi v DO in TOZD, vodje delovnih skupnosti in delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostjo, predsedniki delavskih svetov, glavni in odgovorni urednik ter uredniški odbor kot operativni organ glasila. Pravilnik posveča največji del glasilu »Poročevalec«, izdajateljskim razmerjem, vsebinski zasnovi ter pravicam in odgovornostim posameznih

organov pri obveščanju delavcev in združenih kmetov.

Glasilo bo imelo izdajateljski svet, ki je družbeni organ glasila, zato ga sestavljajo:

- po en delegat iz vsake temeljne organizacije
delegat osnovnih organizacij ZKS
delegat konference OO sindikata
delegat OO ZSMS
delegat DO v izdajateljskem svetu glasila Mercator
glavni in odgovorni urednik.
Skupaj 11 članov.

Uredniški odbor, ki je operativni organ glasila, imenuje izdajateljski svet na predlog glavnega in odgovornega urednika. Steje 5 članov.

Glavnega in odgovornega urednika imenuje delavski svet DO na predlog družbenopolitičnih organizacij. Skrbi za celotno delo v zvezi z glasilom in odgovarja za zakonitost pri izdajanju glasila.

Pravilnik sam po sebi ne bo prinesel boljšega obveščanja, pač pa bo podrobno opredelil pravice in obveznosti posameznega organa pri obveščanju.

Pristavek urednika »M«: Objavljeni sestavek je uvodnik 4. številke Poročevalca, ki ga ureja Jože Černoša in ki izhaja v nakladi 500 izvodov. Številka prinaša še komentirano informacijo k zaključnemu računu, ki navaja k razmišljanju in akciji, ter o akciji organizacije ZSM, pisca Tonija Koršiča.

M-KK Sevnica čistil breg Save

Jožica Novšak - M-KK Sevnica

Sevničani za okolje

Človek današnjega časa je priča vse večji onesnaženosti okolja. Pogosto se sprašujemo: »Kam nas to vodi, ali se ne bomo zadušili v odpadkih?« Kamor koli pogledamo, najdemo vrečke, papir in še sto drugih vrst odpadkov. V okolici mest in ob rekah je že težko najti neonesnažen del narave. Varstvo narave je del nacionalne kulture. Tega se vse premalo zavedamo.

Sava je med najbolj onesnaženimi rekami v naši domovini. Obala je popolnoma spremenila svoj prvotni videz. Ob njej in na drevju je polno odpadkov, najbolj »krasijo« obalo razni sodobni dosežki našega časa, ki jih brez vesti in občutka do narave, odmetujemo. Ob Savi je nešteto smetišč, kot da ne bi bilo mogoče najti primernejših prostorov. Turistično društvo Sevnica je dalo pobudo za čiščenje obale reke Save. Mladinska organizacija delovne organizacije Mercator-Kmetijski kombinat Sevnica je takoj sprejela pobudo Turističnega društva Sevnica. Odločila se je, da bo prevzela čiščenje tistega dela obale Save, kjer so naša največja posestva, v dolžini 1 km. Akcije je bila 15. marca 1980. Očistili smo obalo na Blanci. Akcije se je udeležilo 35 članov našega kolektiva, najštevilnejši pa so bili mladinci. Vreme nam ni bilo najbolj naklonjeno, bilo je precej hladno in pripravljalo se je k dežju. Vzdržali smo do konca. Odločili smo se, da z akcijo nadaljujemo, dokler ne očistimo ves odsek reke Save.

Pričakujemo, da Turistično društvo Sevnica ne bo osamljeno. Prav bi bilo, da bi bila akcija ob vseh vodotokih, ki so onesnaženi.

mogoče izboljšati, tudi pri prikazu Jelkinih informacij. Vsekakor slej ko prej drži, da nekomentiran podatek ni informacija. Opomin k večji skrbi za jezik poročanja pa je v skladu s strajno akcijo za izboljšanje jezika v gospodarstvu. Pričakovanje, naj bi bile posamezne formulacije logične, je najbrž minimum zahtev tudi v vsakdanji govorici in še zdaleč od pričakovanja, da si bodo uredniki informacij v DO »belili glavo z izrazoslovstvom« (pravilno izrazoslovjem). Nikakor ne moremo pritrditi piscu odgovora, da to ni skrb tistih, ki obveščajo, naj

gre za zapisnik, poslovno poročilo ali za objavo na oglasni deski.

Moti se, kdor meni, da sta pisanje in govorica, ki imata rep in glavo, zgolj specialnost jezikoslovcev: z muko poslušamo in z odporom beremo tudi politika ali gospodarstvenika, ki je v svojih izjavah površen, ne dokonča misli, uporablja napačne sklonne in predloge. Logični stavek ali njegova enota je proizvod logičnega mišljenja, zmeden stavek pa produkt zmede v mislih. Kam se želimo prištevati - kot odgovorni delavci, upravljalci, občani?

V boju za bolj kakovostno blago

Mirko Vaupotič - M-Sadje zelenjava

Nova vozila

Za prevoz in dostavo blaga kupcem je delovna organizacija Mercator-Sadje zelenjava kupila tri vozila Zastava 645 ADF Forgon Proleter z nosilnostjo 4,5 tone. Pri prevozu blaga, predvsem sadja in zelenjave, se srečujemo z različnimi vremenskimi pogoji - od mraza pa do velike vročine, ki na več načinov škodijo blagu. Prav zato, da bi izboljšali kakovost sadja in zelenjave, smo kupili nova vozila s komoro namesto platnene strehe. Vzmetenje vozil je zelo mehko, zato do poškodb blaga ne pride zle-

pa. Komora oziroma nakladalni prostor je za čas zime zelo primeren, saj ostane blago v zaprtem in dovolj toplem prostoru in se sadje ne more ohladiti (občutljive so predvsem banane). V poletni vročini se komora kljub močnemu soncu ne segreva toliko, da bi zvišana temperatura škodovala sadju in zelenjavi.

Nakup omenjenih treh vozil predstavlja, poleg ekonomičnosti, tudi pomemben delovni uspeh delovne organizacije Mercator-Sadje zelenjava.

● Kupci in sodelavci nam pišejo ●

Ivan Matko

Ob slovesu iz skladišča

Minilo je dobrih 10 let, odkar sem prišel v naš kolektiv, v živilsko skladišče, in se tako vključil v del tedaj sicer veliko manjše, a sedaj razsežne in številne delovne družine Mercator. Leta zelo hitro tečejo, a dobro se še spominjam, da sem se, čeprav že v zrelih letih in s kar precej bogatimi življenjskimi izkušnjami, v začetku sam počutil in tudi drugim zdel dokaj neboljen pri uvajanju v nove delovne pogoje, nove razmere, organizacijo in vrsto del v trgovsko živilski grosistični stroki.

Pregovor, da delo in praksa narečita mojstra, drži in v nekaj tednih sem se povsem vključil v novo okolje in delovni proces ter pričel opravljati zaupane mi naloge. Ko sem preživel tisto značilno začetno krizno obdobje in se po daljšem času zmebil občutka, da v kolektivu nisem več novinec, sem pričel ob delu, pa tudi izven njega razmišljati še o drugih stvareh. Spoznavati sem začel razne negativne pojave, nesoglasja v medsebojnih odnosih med delavci oziroma med posameznimi delovnimi skupinami ter nenačelne odnose nekaterih vodilnih oseb do določenih upravičenih zahtev delavcev, predvsem glede na pogoje dela, ki so bili v našem skladišču zelo neprimerni, težki in celo zdravju škodljivi. Po drugi strani pa za spore nisem izključeval krivdo delavcev samih, saj so bili drug do drugega in do vodilnih nestrpni, ker se v takšnih delovnih pogojih ni delo kaj dosti narediti. V takih okoliščinah se je v posameznih primerih pojavljala nedisciplinarnost, ki pa je ne bi smeli obravnavati na zadnjem mestu.

Takšni in podobni primeri so mi bili povod, da sem napisal nekaj člankov v glasilo Mercator in tako dal duška vsem pozitivnim in negativnim opažanjem, ki so bila vedno prisotna, pa najsibo to pri delu na raznih sestankih, zborih delavcev, sindikalnih občnih zborih ali pa kje drugje.

Ne morem se ravno pohvaliti, da bi v tem desetletnem obdobju ravno veliko sodeloval v vašem glasilu. Vsega skupaj sem napisal le pet prispevkov - največ v letu 1973, potem še kakšna dva v daljših, nekajletnih presledkih, zadnja pa v letu 1978. Od takrat pa je bila za mojo neaktivnost na tem področju kriva moja dolgotrajna bolezen, opaziti pa je bilo tudi, da so se razmere, o katerih sem pisal v prejšnjih člankih, popravile, razen tega pa tudi nisem imel več takšnega pregleda nad celotnim splošnim položajem in problemi sodelavcev. Upravičeno pa lahko trdim, da so bila v mojih pismih odkrita vprašanja in dobronamerne kritike, ki so, vsaj v našem kolektivu, naletele na ugodne odmeve, česar se bodo spomnili vsi moji sodelavci z daljšim delovnim stažem.

Če bi zasledovali moje članke po vsebini, bi brez dvoma lahko ugotovili, da sem se večinoma loteval problematike, s katero smo se srečevali vsak dan. To so bila vprašanja, ki so se pojavljala na delovnih mestih, raznih sestankih in na in-

dividualnih obravnavah in niso bila obravnavana niti na zborih niti v vašem glasilu. Opisoval sem problematiko dela v zastarelem in nefunkcionalnem skladišču, primitivna delovna sredstva, dotrajnost dvigal, pogoste neprimerne medsebojne odnose, nedisciplino posameznih delavcev in razmero-ma nizke osebne dohodke. Največkrat so delavci med seboj, v posameznih skupinah upravičeno kritizirali določene nepravilnosti, čeprav bi bilo bolje, ko bi jih prikazali na sestankih in zborih delavcev, pri tem pa je treba povedati tudi to, da so ob dolgovestnih razlagah vodilnih o raznih samoupravnih sporazumih in podobnem le težko prišli do besede. Zbori delavcev so namreč bili in so še vedno zjutraj, zaradi dnevnega plana pa jim je čas zelo pičlo odmerjen.

Odločno sem bil proti temu, ko so nekateri na delovnih mestih prišli od zdrave kritike na čisto bolešno in zavajalno kriziranje in s tem vnašali nezadovoljstvo, nered in nedisciplino med sicer dobre in poštene delavce.

V mojih člankih sem često načeljal vprašanje obveščanja delavcev, brez katerega ni učinkovitega in zakonitega samoupravljanja v pravem pomenu besede.

Ker sem že nekajkrat omenil razprave in sodelovanje delavcev na sestankih in zborih, sem se nehote spomnil na moje prvo pismo uredništvu Mercatorja, napisano februarja 1973. leta. V njem sem med drugim pisal tudi o zelo plodni in obširni razpravi delavcev na sindikalnem občnem zboru, ki je bil 3. februarja leta 1973 v dvorani kina Vič in ki ga je vodila Ivanka Vrhovčak. Pravo nasprotje temu je bil sindikalni občni zbor v TOZD Grosist 4. februarja letos, na katerem ni razpravljali niti en sam delavec. Na vprašanje vodje zbora, ali ima še kdo kakšno vprašanje ali pripombo, je bila v dvorani takšna tišina, kot da bi bila popolnoma prazna. Ob koncu zbora smo se razšli vsak na svoje delovno mesto, v meni pa je tlelo vprašanje, ali smo res tako napredovali, da je vse v najlepšem redu, da ni več nobenih problemov in da smo z vsem zadovoljni? Verjemite, da sem tudi jaz zadovoljen, če je moje vprašanje nepotrebno, hkrati pa se opravičujem vsem prizadetim in vsem bralcem tega lista. Takoj pa moram dodati, da se je od takrat pa do sedaj v skladišču kar precej stvari spremenilo. Nimam sicer številčnih podatkov, vem pa zagotovo, da je od tovarišev izpred sedmih let jih ostalo le še zelo malo. Nekaj jih je že pomrlo, nekaj odšlo v pokoj, večina pa je odšla drugam. Prišli so seveda novi in delo teče dalje. Z novim načinom nagrajevanja po delu in točkovanjem je bilo v precejšnji meri rešeno pereče vprašanje osebnih dohodkov. Pogoji in način dela pa so ostali še stari in takšni bodo vse dotlej, dokler ne bo zgrajeno novo skladišče, kar bo že letos, če bo šlo vse po načrtih.

Spoštovano uredništvo! Tokrat vam pišem res zadnjikrat, ker odhajam v pokoj. To pismo sem pravzaprav želel napisati v mnogo krajši obliki, vendar sem ob razmišljanju o preteklih letih, ko sem bil član velike Mercatorjeve družine, želel obuditi nekaj spominov na čas, ki sem ga preživel v enem od vaših kolektivov in ki mi bo ostal še dolgo v spominu.

Ker želim in upam, da boste to moje zadnje pismo objavili, izkoriščam to priložnost, da se poslovim od vas vseh, posebno pa od vseh mojih delovnih tovarišev, od vodilnih tovarišev sozda, Mercator-Velepreskrbe in tozda Grosist. Obenem se zahvaljujem za razumevanje in želim, da bi bila kakršnakoli morebitna nesoglasja zglajena. Vseji organizaciji želim kar največ uspeha pri nadaljnjem delu.

Zasedal upravni odbor

Jože Rozman

Stanovanjska zadruga Mercator-KTL

Devetega aprila je zasedal upravni odbor stanovanjske zadruge Mercator-Kartonažna tovarna Ljubljana. Najprej so imenovali tri komisije, pravno, ekonomsko-finančno in gradbeno operativno ter določili dodatne člane upravnega odbora.

Prisotni so bili nato seznanjeni s sklepi izvršnega sveta SO Ljubljana Vič-Rudnik, ki je na svoji 59. seji 27. februarja 1980 obravnaval gradnjo v soseskah RS-1 in RS-2 (Jurčkova pot) in sklenil, da soglašajo s preliminarnim sporazumom za soseski RS-1 in RS-2, vendar je treba v dokončnem besedilu samoupravnega sporazuma terminsko določiti načrt gradnje objektov na tem območju. Preliminarni sporazum so sklenili Samoupravna stanovanjska skupnost občine Ljubljana Vič-Rudnik, Združeno industrijsko podjetje IMOS, Zavod za urejanje stavbnih zemljišč občine Ljubljana Vič-Rudnik in Komunalna skupnost Ljubljana Vič-Rudnik. Samoupravna stanovanjska skupnost je bila zadolže-

na, da do 30. marca pripravi sporazum, v katerega bi bili neposredno vključeni tudi zadrugniki vendar do srede aprila tega še ni storila.

Izvršni svet SO Ljubljana Vič-Rudnik je na 59. seji sklenil tudi, naj se pripravijo izhodiščne cene komunalnega urejanja obeh sosesk, k ceni pa je treba priložiti tudi pismeno poročilo o stanju dokumentacije, in sicer:

- poročilo o dosedaj vloženih sredstvih za komunalno ureditev
- ustrezno dokumentacijo
- poročilo o stanju pridobljenih zemljišč
- delne načrte
- poročilo o stanju komunalne infrastrukture

Spomeniki na Koroškem

Na avstrijskem Koroškem, tem za nas zgodovinsko tako pomembnem področju, je bilo središče prve slovenske države Karantanije, tu so v slovenskem jeziku ustoličevali koroške deželne kneze in tu so bili verjetno napisani brižinski spomeniki, najstarejši zapisi v našem jeziku. Celovec, Gosposvetsko polje, Krnski grad, Vrbsko jezero in Osoje so kraji, ki vas bodo za kratek čas spomnili na slavne dni naše preteklosti. Mercator Turist vas vabi na enodnevnih sobotnih **Obisk spomenikov na Koroškem**.

Odhod bo ob 6.30 iz Ljubljane, od koder vas bo avtobus peljal mimo Kranja do Ljubelja, od tod pa, po opravljenih obmejnih formalnostih, skozi Celovec na Gosposvetsko polje, kjer si boste ogledali Gosposveto, najstarejšo znano cerkev Slovencev, in Krnski grad, kjer so stolovali slovenski knezi; obisk Vojvodskega prestola

vam bo razkril celoten obred ustoličevanja. Popoldne boste nadaljevali pot proti Vrbskemu jezeru, kjer boste lahko občudovali Otok, ki je otok le po imenu, sicer pa »prava podoba raja«. Od tod vas bo pot vodila v Vrbo, zanimivo turistično središče ob jezeru, nato pa naprej do slikovitega Osojskega jezera. Osoje vas bodo spomnile na grozljivo Aškerčevo balado o Osojskem mutcu. V Ljubljano se boste vračali zvečer, skozi Beljak in čez Korensko sedlo.

Potovanje bo stalo 510 dinarjev, odhodi pa bodo 10., 17., 24. in 31. maja ter 7., 14. in 21. junija. Za zaključene skupine nudi Mercator Turist poseben popust in možnost spremembe programa potovanja po njihovih željah. Prijave sprejemajo do osmega dne pred potovanjem v poslovalnici na Tavčarjevi 6 v Ljubljani, njihova telefonska številka pa je (061) 312 254.

- poročilo in predlog za legalizacijo nedovoljenih gradenj.

Na naslednji seji, 19. marca, je izvršni svet SO Ljubljana Vič-Rudnik potrdil izhodiščne cene komunalno urejenega zemljišča za verižne, atrijske in individualne hiše v soseskah RS-1 in RS-2. Za verižne hiše v vseh karejih je cena 2162,84 din za kvadratni meter etažne površine, za atrijske pa v kareju G 2085,72 din in v kareju K-2 po 2502,87 din za kvadratni meter etažne površine. Za gradnjo individualne hiše se ni odločil nihče od zadrugnikov. Za dokončno ureditev so odgovorni Samoupravna stanovanjska skupnost občine, Komunalna skupnost občine, Komite za komunalno in stanovanjsko gospodarstvo občine Ljubljana Vič-Rudnik in Zavod za urejanje stavbnih zemljišč.

Upravni odbor zadruge je ponovno poslal na Zavod za urejanje stavbnih zemljišč zahtevo za izvennatečajno dodelitev 150 parcel, kar naj bi se v kratkem tudi zgodilo. Upravni odbor je na seji 9. aprila sklenil tudi, da 21. aprila pošlje po pošti vsem članom zadruge pozive za vplačilo članskega prispevka v znesku 2000 din, kot to določata 4. člen ustanovitvene pogodbe in 10. člen statuta stanovanjske zadruge. Kdor v roku 15. dni od sprejema tega poziva ne bo vplačal omenjenega zneska, mu bo prenehalo članstvo v zadruzi.

Morda v Dajlo na dopust?

Počitniški dom v Dajli bo začel letos poslovati 10. junija in bo odprt do 15. septembra, sporoča koordinacijski odbor za počitniški dom Dajla. V glavni sezoni (julij in avgust) bodo lahko v domu letovali samo delavci in njihovi ožji sorodniki iz tistih tozdov in delovnih skupnosti, ki so lastnice doma. To so Delovna skupnost sozda in delovne organizacije M-Rožnik ter tozdi Grosist, Golovec, Grmada, Dolomiti, Veleblagovnica Beograd in Investa. V predsezoni in posezoni, ko je dovolj prostora, bodo lahko letovali tudi delavci drugih enot sozda Mercator in seveda upokojevalci, za katere je izvensezonski čas morda še bolj primeren.

Penzijske cene bodo letos zaradi višjih stroškov vzdrževanja doma in dražje hrane nekoliko višje in zaenkrat še niso točno določene; v glavni sezoni naj bi veljal penzion od 160 do 180 dinarjev, izven sezone pa od 150 do 170 dinarjev po osebi.

Vsi, ki bi radi letovali v Dajli, se morajo prijaviti za skupno 10 dni, saj izmene trajajo od prvega do desetega, od enajstega do dvajsetega in od enaindvajsetega do tridesetega dneva v mesecu. Delavci zgoraj omenjenih organizacij, ki so lastnice doma, se prijavijo v svojih tozdih oziroma delovnih skupnostih, ti pa potem pošljejo prijave za celo sezono Veri Babšek, Delovna skupnost SOZD Mercator, Ljubljana, Gorupova 5, tel. (061) 21-812 int. 69, najpозnejše do 15. maja. Na isti naslov in do istega roka se prijavijo tudi vsi ostali, pravtako pa tu plačate vse stroške za letovanje najkasneje deset dni pred odhodom v Dajlo.

J. R.

● Kosilo z naših polic ●

hp DROGA
PREHRAMBENA INDUSTRIJA PORTOROŽ

Marsikatere proizvode HP Droge smo že predstavili v naši rubriki, prav ničesar pa nismo še napisali o začimbah, ki so prav gotovo nepogrešljive v sleherni kuhinji.

Portoroška Droga pripravlja in embalira celo vrsto začimb, v prodajalnah pa jih najdemo v malih vrečkah ali pa v kozarčkih, ki so zloženi na lični polički in prav to bi radi predstavili tokrat.

Na njej so zbrane vse tiste začimbe, ki jih v gospodinjstvu najpogosteje uporabljamo. Najnašeje, katerih dvanajst začimb lahko kupite obenem z veliko poličko: muškati, kumino, curry, česen,

korijander, klinčke, cimet, črni poper v zrnju, mlet črni poper, beli poper v zrnju, peteršilj in zeleno.

Na etiketi vsake začimbe je zapisano, za kaj jo uporabljamo, Drogini polički pa je priložena tudi praktična tabela, ki nam pove, kako posamezne začimbe uporabljamo. Vsaka začimba sodi k določenim jedem, pomembno pa je tudi, kolikšno količino začimbe uporabimo. Vse to pa je za začimbe, ki so naložene na polički in za vrsto drugih zapisano v »Droginem sve-tovalcu za uporabo začimb«.

Mile Bitenc

Prvomajski prazniki so pred vrati. Mnogi boste odšli na krajše ali daljše izlete, nekateri pa boste ostali tudi doma. Če boste dobili goste, potem je treba tudi kaj postreči. Mogoče vam bodo dobrodošli tile recepti, ki so nam jih povedali v Bruc baru.

Bruc cocktail:

vodka
gin
pomarančni sok
brizg malinovega sirupa

Bruc kava:

malinov sirup
kava
sherry brandy
stepena smetana
čokoladni bonbon

Mercator napitek:

ribezov sirup
sherry desert
jabolčna kaša
sladka smetana
domači keks

Mile Bitenc

Za prvi maj v Dajlo!

Koordinacijski odbor za počitniški dom v Dajli sporoča vsem delavcem in upokojevcem sozda Mercator, da bo počitniški dom odprt od prvega do četrtega maja. Prijavite se lahko pri Veri Babšek, Delovna skupnost SOZD Mercator, Gorupova 5 (tel. 061 21812/69) za vse štiri dni skupaj. Večina sob je že zasedenih, zato pohitite s prijavi.

Iz programov Mercator Turista • Iz programov Mercator Turista

Venček slovenskih izletov

Za čas od sredine meseca aprila do sredine meseca junija je Mercator Turist pripravil venček destih enodnevnih sobotnih izletov po Sloveniji.

● Prvi takšen izlet je bil že 12. aprila - »Izlet po ribniško«, sledili pa so Lončarstvo Prekmurja (19. aprila) in Biseri ob Krki (26. aprila). Z majem se pričnejo izleti Gradovi Primorske (3. maja), Dražgoše - pomnik Jelovice (10. maja), Kulturni in zgodovinski spomeniki Dolenjske (17. maja), Kumrovec (24. maja), Jubilej Lipice (31. maja), Gradovi Štajerske (7. junija) in Trenta (14. junija).

Gradovi Primorske, ki si jih boste lahko ogledali ob koncu prvomajskih prostih dni, so Zemono, Rihemberk in Kromberk, obiskali pa boste tudi rojstno hišo Alojza Gradnika v Medani in moderno vinsko klet v Dobrovi, kjer bo seveda tudi pokušnja izvrstnih vin. Cena izleta je 550 dinarjev.

● Drugi izlet ponuja ogled Dražgoš, pomnika Jelovice. Tu bo daljši postanek za ogled spomenika in za razlago poteka dražgoške bitke, zanimivi pa bodo tudi ogledi srednjeveškega plavža in muzejske zbirke v Železnikih, ki je posvečena stari gospodarski in tehnični dejavnosti v Selški dolini, muzejske zbirke v loškem gradu ter spominske sobe IV. pokrajinske konference KPJ za Slovenijo in izjemno pestrega Muzeja neevropskih kultur na gradu Goričane. Izlet bo veljal 470 dinarjev.

● Izlet, ki vas bo popeljal med kulturno zgodovinske spomenike Dolenjske, veljal pa bo 470 dinarjev, vključuje ogled rojstne hiše Josipa Jurčiča v Muljavi, slikovitega izvira reke Krke, gradu Žužemberg, Baze 20 v Kočevskem

rogu, kosilo v Dolenjskih toplicah ter ogled Metlike in Črnomlja.

● Četrty izlet bo 24. maja vodil mimo Novega mesta do Kumroca, kjer bo ogled rojstne hiše Josipa Broza Tita in Doma mladine. V spominskem parku Trebče si boste lahko ogledali muzej maršala Tita. Kosilo bo v Rogaški Slatini, v Knežcu pa bo ogled doma dr. Franca in Borisa Kidriča. Izlet bo veljal 550 dinarjev.

● Izlet, ki so mu v Mercator Turistu nadeli naslov Jubilej Lipice, vas bo skozi Senožeče in Divačo popeljal do Škocjanskih jam, ene največjih zanimivosti slovenskega krasa. Po ogledu jam se boste odpeljali v Lipico, kjer bo najprej kosilo, potem pa ogled kobilarne, ki ravno letos praznuje 400-letnico vzgoje čistokrvnih lipincev. Na voljo bo ogled bogatega programa dresure jahanja, v katerem nasto-

pajo dresirani žrebci - lipicanci, s prikazom vseh veččin stare jahalne umetnosti španske šole jahanja in vožnje. Ob povratku v Ljubljano bo tudi še ogled Predjamskega gradu, zanimivega predvsem zaradi svojevrstne arhitekture in tik ob njem razvitega sistema podzemskih jam. Za izlet boste plačali 470 dinarjev.

● Gradovi Štajerske, ki si jih boste lahko ogledali na prvem junijskem izletu, so celjski, slovenjebistriški, ptujski (s proštjsko cerkvijo) ter gradove Dornava, Borl in Štatemberg. Vsekakor pešter izlet, za katerega boste odšteli 550 dinarjev.

● Zadnji izlet iz venčka vabi v Trento. Pot bo vodila skozi Jesenice do Kranjske gore, od tod pa po krajšem postanku po slikoviti gorski cesti na Vršič, kjer bo postanek za razgled po Julijskih Alpah. Sledil bo spust v dolino Trente, ogled Kugyjevega spomenika in sprehod do izvira Soče, ogled trentarske muzejske zbirke v Logu, kosilo v Bovcu, vožnja skozi Kobarid in Tolmin do Cerknega, kjer bo ogled bolnišnice Franja, v okolici Idrije pa si boste ogledali tudi Divje jezero in muzej v nara- vi. Izlet bo stal 550 dinarjev.

Za podrobnejše informacije se obrnite na poslovalnico Mercator Turista v Ljubljani, Tavčarjeva 6, ali pa jih pokličite po telefonu na številko (061) 312-254.

Vabimo vas na potovanja!

Z letalom

Sarajevo-Tjentište, Jablanica-Dubrovnik
odhodi: 30. aprila (5 dni) ter
9., 16., 23. in 30. maja (3 dni)

Z avtobusom

Obisk spomenikov na Koroškem
odhodi: 10., 17., 24. in 31. maja (1 dan)
Venček enodnevnih izletov po Sloveniji
Gradovi Primorske - odhod 3. maja
Dražgoše, pomnik Jelovice - odhod 10. maja
Kulturni in zgodovinski spomeniki Dolenjske - odhod 17. maja
Kumrovec - odhod 24. maja
Jubilej Lipice - odhod 31. maja

Vse informacije in prijave

Mercator Turist - Ljubljana, Tavčarjeva 6, tel. (061) 312-254

Pikniki za nevozne

Spet bo prišel konec tedna, ko boste morali pustiti svoja vozila doma. Morda razmišljate, kako bi najprijetneje preživeli nedeljo? Mercator Turist je pripravil izlet, na katerem boste slišali veliko zanimivega, hkrati pa poskusili gorenjske specialitete. Vabimo vas na Planšarski piknik na Jezer-

skem, ki bo vsako drugo in tretjo nedeljo v mesecu.

Avtobus bo odpeljal ob devetih iz Ljubljane mimo Kranja do Predvora, kjer bo kratek postanek za ogled jezera Črnova, potem pa bo pot nadaljeval do Planšarskega jezera na Jezerskem. Tu boste najprej poskusili gorenjsko žganje in zaseko z domačo salamo, v času kosila pa bodo postregli z govejo juho z domačimi razanci, ajdovimi žganci s kislim zeljem, kuhanimi suhimi svinjskimi rebrci in gorenjskim šarkljem. Vsi, ki vas bodo zsrbele pete, se boste lahko zavrteli ob prijetni domači zabavni glasbi, do odhoda nazaj pa se boste lahko sprehodili po zanimivi okolici jezera.

Cena prevoza, gostinskih storitev ter vodstva izleta je 349 dinarjev, prijave pa vsakokrat sprejema Mercator Turist do petka ob enajstih. Verjetno že veste: poslovalnica Mercator Turista je na Tavčarjevi 6 v Ljubljani, dosegljivi pa so tudi po telefonu na številki (061) 312 254.

Mercator Turist Naše delo Vaše potovanje

Znamenitosti naše domovine

V mesecu maju, ko v kosteh začutite, da je zime res konec in da vas obdaja prava pomlad, ki se bo kmalu prevesila v poletje, se v marsikomu prebudi potovalna žilica. To vedo tudi pri Mercator Turistu, zato vas vabijo, da z njimi obiščete Sarajevo, Tjentište, Jablanico in Dubrovnik.

Na prvi, petdnevni izlet lahko odpotujete že 30. aprila. Že zgodaj zjutraj vas bo letalo popeljalo v Sarajevo, kjer si boste ogledali Bašaršijo, Begovo džamijo, muzej »Mlade Bosne« ter druge znamenitosti, kosili v narodni restavraciji Monića Han ter obiskali Zemaljski muzej. Drugega dne boste imeli dopoldne prosto za individualne ogled, popoldne pa se boste odpeljali do izvira reke Bosne, priljubljene izletniške točke Sarajevčanov. Naslednjega dne se boste odpeljali do Jablanice, kjer bo ogled porušenega mosta čez Neretvo in muzeja, od tod pa boste nadaljevali pot do Mostarja, kjer vam bodo razkazali Spominsko partizansko pokopališče in stari del mesta. Popoldne se boste odpeljali skozi Čapljino in Metković do Dubrovnika. Četrtega dne si boste ogledali mestne znamenitosti pod strokovnim vodstvom, po kosilu pa boste to lahko počeli sami. Do podrobnosti boste lahko Dubrovnik spoznali petega dne. Izlet vas bo veljal 4750 dinarjev, ob prijavi pa boste plačali akontacijo 1200 dinarjev.

Še štirje izleti v tej smeri bodo v mesecu maju, le da bodo tridnevni in zato cenejši. Za tiste, ki se bodo podali na pot 17. in 31. maja, bo spored potovanja enak kot pri prej opisanim izletu, za individualne ogled pa bo seveda precej manj časa. Tisti pa, ki boste odpotovali

10. in 24. maja, pa si boste drugega dne potovanja namesto Jablanice in Mostarja ogledali Tjentište (spominsko hišo in grobnico padlih partizanov) ter skozi Bilečo odpotovali v Dubrovnik. Tridnevni izleti bodo stali 3860 dinarjev, prijave za vse opisane izlete pa sprejema Mercator Turist, ki ima poslovalnico v Ljubljani, v Tavčarjevi ulici 6. Njihova telefonska številka je (061) 312-254.

Na sejmu Alpe Adria je v vrsti turističnih agencij nastopil tudi Mercator Turist. Foto Jože Rozman

Mercatorjevi pohodi

iz akcij KORŠ-a

Zanimanje narašča

Mercatorjev pohod na Nanos, ki ga je načrtoval koordinacijski odbor za rekreacijo in šport za nedeljo 20. aprila, je odpadel - zaradi neuradnega slovesa zime, ne pa zaradi pomanjkanja zanimanja. Tovarišu Rejcu v tozdu Spectrum, ki je bil neposredni organizator, se je prijavilo kar 50 udeležencev iz 12 organizacij Mercatorja, bilo pa bi jih še več, ko bi ne potekal isto nedeljo v Mercatorju tudi seminar za mladince. Zanimanje za pohode v planine tako od izleta do izleta narašča in planinci v KORŠ-u že razmišljajo o novi akciji.

	VROČA PARA	ZVIJALČA	IGLAVEC	RAF VALONE	RDEČI ŽARKI	ODTENEK	GLAVNO MESTO GANE
PRO-GRAM							
BELEŽNI KOLEDAR							
ORODJE							
GOLJUF						DUHOVN. PISMENI IZDELEK	
AJD					ŽENSKO IME		
GLASB. DELO					IZRAST. NA GLAVI REKA V SZ		MEDNARODNA POGODBA
POŠKODBA				ITAL. SPOLNIK NAMERA		ARAB. ŽREBEC OS.ZAIM.	
FIGURA PRI ČETVORKI				SVOD NAD NAMI			POLMER SLUŽABNIK
POKLON				OGLAS INDUSTR. RASTLINA			LADKO KOROŠEC DOMAČIJA
VZGOJNI ZAVOD							
UDELEŽ. ALKE M. IME							
SUBRINA S PROTEINI						NAJVIŠJA KARTATA	
MOŠKO IME						RIMSKO OBLAČILO KISIK	
SESTAVIL JANEZ SELAN					REKA V SEV. ITALIJI		ŠAH. IZ RAZ
ORANJE							

ILIRIJA-VEDROG
LJUBLJANA, n. sol. o.

Spet imate pred seboj križanko Ilirije-Vedrog in med praviimi rešitvami bo žreb tri nagradil z izdelki te tovarne. Rešitve pošljite na naslov SOZD Mercator, Studio za ekonomsko propagando, Breg 22, Ljubljana, najkasneje do 10. maja 1980. Na ovojnico obvezno pripišite »križanka Ilirija-Vedrog«.

Opozarjamo reševalce, da so se pred kratkim podražile PTT storitve in tako je po novem treba na pismo nalepiti znamko za dva dinarja in pol.

DROGINA ZAČIMBA	OSTJE GNEZDO	DROGINA ZAČIMBA	GORSKI VRH	AR	DROGINA ZAČIMBA	PAVEL IPAVEC	PREBIVALI EMOJE	AVTOR ILIADJE	KLADA ZA SE KANJE DRV	GRŠKA ERKA	AMPER	TEMNI DEL DNEVA	STEKLE NA POSODA	OSTRA DROGINA ZAČIMBA / BELI, ČRNI /
VELIKA KAČA					KADAR									
BODEČ PLEVEL				GEŠINO OBLAČILO BLAGAJNA							VSE V REDU / ANGL /			
TVEGA - NZE						STARA MAMA				PRIJATELJ FRANČETA PREŠERNA				
BRŠLKA ROBNINA					MEDMET	HUMORIST. ERŽIŠ - NIK				Z LATA OŽIM				
JOD		ZANKA PAST LETOŠNJA MOD. PAVLA				HERCE - GOVEC I. SAN.				TRAPEC				
RANER			REDKEJ. M. IME PAVLOVA					OZNAKA ZA VZHOD RIMSKA ENA		TROPSKE PAPIGE				
FRNIKOLA														
DEL ROKE									REKA NA NOTRANJSKEM					DROGINA ZAČIMBA
I. IN 2. SAMOGL.				AR					CANNES / NAŠA PISAVA /				METER	
18. CRKA	MODEL, OSNUTEK	RJEČI KRIŽ	100 m ²					ODLIKA	IVO DANEU				1000 KG	
POLTEMA														
DROGINA ZAČIMBA					PREDZAD. ČRKA			VZHOD	NAPITEK					
VELIK, OBEŽEN					RIMSKO PREDV. URAN				3. SAMOGL.					
VČENJE		POLMER	SVETLOBA PARKING					LITER	1. ČRKA - NORDIT. ROVEST			YPRASAL / A-LI /		
GORSKI NOSAČI V INDIJI					EGIP SVETI MITI ZABNTI SAHČEL									NIČ NAŠ POLOTOK
KOLINSKA TOVARNA										REMS		SRBSKI ČASOPIS		
ALPE ADRIA					OZNAKA ZA CELZIUS	ROBA NAŠPROT. VOJNE						TRST		RAŠIST SHIT#
TONA		DROGINA ZAČIMBA PAVLA ORAZEM	OTON ŽUPANČIČ						ANGL. SV. PIVO					KAJ. ZAIM NENSKI ŠPOLNIK
REKA PAD			TANEZ IPAVEC			ELA RPAVEC			POLMER					
DROGINA ZAČIMBA			METER			10. ČRKA				GRAM				VEK F. ČRKA

KRIŽANKO SEŠTAVILA: MAJA HOČEVAR

naš nasvet

V prejšnji številki smo objavili sestavek o šamponih, danes pa je na vrsti še nekaj, kar je povezano z umivanjem las. Beseda bo tekla o regeneratorjih, ki sodijo na lase po slehernem umivanju.

Kaj pravzaprav so, zakaj jih moramo ali želimo uporabljati in kakšen je njihov učinek na lase?

Prav takšna ali pa vsaj podobna vprašanja si je verjetno že večkrat zastavil marsikdo od nas. Povemo naj, da je regeneratorski preparat, ki obnovlja strukturo las. Pa si pogledimo, zakaj in kako?

Ko si s kakovostnim šamponom operemo lase in lasišče, smo si izprali predvsem odvečno maščobo in pospešili prekrvavitev lasišča. Lasem pa zdaj za dopolneno nego dodamo še regeneratorski preparat, ki vsebuje kation-sko aktivne snovi. Te se vežejo na lase, ki jih zato lažje češemo, hkrati pa notranjost las ščitijo pred škodljivimi zunanjimi vplivi. Tudi regeneratorski so posebej prirejeni za različne vrste las in hkrati sestavljeni tako, da ne pospešujejo maščenja las.

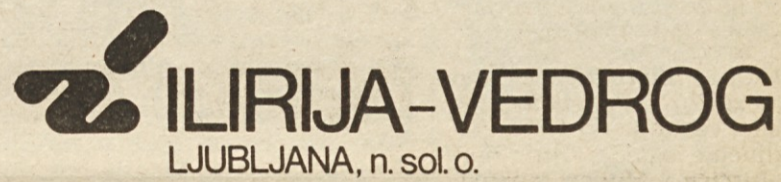
Regenerator za vse vrste las je pripravljen na osnovi kation aktivne substance, ki jo lasje vsrkajo, kolikor jo potrebujejo, oziroma toliko, da lase zapolni in jih prevleče s tankim elektrostatičnim slojem. Ta preprečuje naelektrenje in zato lasje ne štrlijo.

Na takšen način regenerirani lasje postanejo bolj elastični, lažje jih češemo, dobijo lesk in, kar je zelo pomembno, zaščiteni so pred soncem, vetrom, vlago in drugimi škodljivimi vplivi.

Pa pogledimo še, katere regeneratorske priporoča Ilirija-Vedrog. Regenerator **Subrina** je izdelan na podlagi povsem nove formule, ki zagotavlja negovane lase in obstojno pričesko. Izdelan je na osnovi popolnoma novega kationskega sredstva, ki so ga šele pred nedavnim razvili v tovarniških laboratorijih v sodelovanju z razvojnim laboratorijem. **Subrina** je primerna za vse vrste las, tudi za mastne in tanke.

Subrina vital pa je povsem nov regeneratorski, ki s svojo kakovostjo zadosti potrebam še tako zahtevnega uporabnika. **Subrina vital** je regeneratorski z dodatkom proteinov in rastlinskih ekstraktov. Prav **Subrina vital** lasem vrača izgubljene aminokisliline in lasje tako postanejo elastični, pričeska pa obstojnejša in utrjena. Rastlinski ekstrakti breze, koprive, lapuha, preslice, cvetov detelje, rmana, rožmarina in jetričnika vplivajo na boljšo prekrvavitev lasišča oziroma kapilar, ki vodijo h korenu las. Tako dobijo lasje več hrane in kisika, odpadne snovi se hitro odvajajo, rezultat vsega pa je boljša rast las.

Menimo, da zdaj vsaj malo poznate učinke regeneratorskih in da ste dobili odgovor na vprašanje, zakaj jih sploh moramo ali želimo uporabljati. Ni dvoma o njihovi koristnosti in kdor želi imeti lepe lase in pričesko, bo po umivanju las uporabljal tudi regeneratorski. In če ga doslej niste poznali, bo poslej tudi na vaši polici, poleg šampona, kajne?

»Začinjena« križanka

Pred vami je križanka, ki smo jo imenovali »začinjena« križanka. Če boste namreč križanko pravilno rešili, boste med gesli našli 11 Droginih začimb, ki so skoraj nepogrešljive v vsakem gospodinjstvu. Vse te in še veliko drugih začimb lahko kupite v vaši trgovini, v lični leseni polici.

Rešitve z izpolnjenim kuponom pošljite na naš naslov SOZD Mercator, Studio za ekonomsko propagando, 61000 Ljubljana, Breg 22, najpozneje do 10. maja. Na ovojnico obvezno pripišite »Začinjena križanka«, sicer vaše rešitve ne bomo upoštevali pri žrebanju. Med reševalce bomo z žrebom razdelili 5 nagrad, ki jih poklanja HP Droga iz Portoroža.

Izid žrebanja križanke Ilirija - Vedrog iz 3. številke Mercatorja

Prejeli smo 216 rešitev in žreb je tri nagrade, šampon Cvet, razdelil takole:

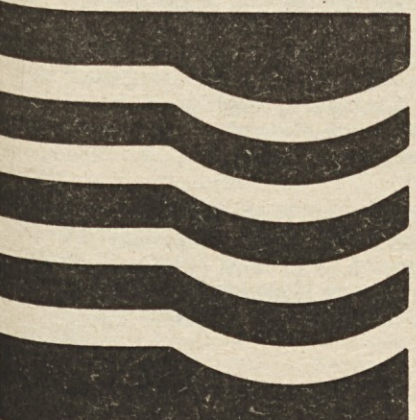
- Anica Kulčar, M-Univerzal Lendava, Tomšičeva 3, 69220 Lendava
- Tatjana Avguštin, M-Rožnik, DS, Aškerčeva 5, 61000 Ljubljana
- Gordana Grojdek, M-Sadje zelenjava, Poljanska 46, 61000 Ljubljana

Nov izdelek za najmlajše

Mile Bitenc - Studio za ekonomsko propagando

Čokolešnik

V bogatem proizvodnem asortimanu HP Kolinske je vrsta proizvodov, ki so namenjeni našim najmlajšim. Skrb za otroke sega v Kolinski že skorajda desetletja nazaj, ko so pričeli s proizvodnjo otroške hrane. Izbran program izdelkov za otroke poznamo pod imenom **Bebi**.

Kolinska

Za te izdelke uporabljajo v Kolinski le kakovostne surovine, ki jih že pred predelavo temeljito pregledajo v modernih laboratorijih tovarne in tudi v Zavodu za zdravstveno varstvo SR Slovenije v Ljubljani. S kemičnimi in biološkimi analizami ugotavljajo prehransko vrednost surovin. Vse tisto, kar ne ustreza strogim zahtevam, izločijo iz proizvodnje že v predpripravi. Pri modernem tehnološkem postopku se ohranijo naravna biološka svojstva. Izdelki za otroke tako vsebujejo vse tisto, kar otroški organizem potrebuje za skladen razvoj.

Poglejmo, kaj je Kolinska doslej ponujala otrokom iz programa **Be-**

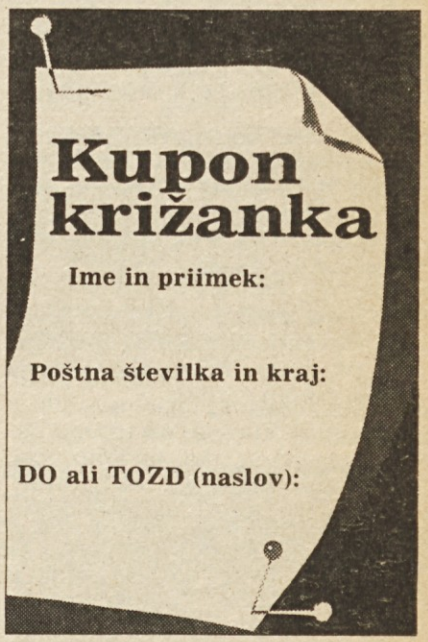

bi: to so bili trije proizvodi in sicer **Bebi** zdrobovi kosmiči, **Bebi** riževi kosmiči ter **Bebi** zdrobovi kosmiči s kakavom.

Ni dolgo tega, kar so v Kolinski za naše najmlajše pripravili nov izdelek in ga poimenovali **Čokolešnik**. Že ime samo pove, da sta glavni sestavini čokolade in lešniki. Razen tega vsebuje **Čokolešnik** še pšenični zдроб, pšenično moko, kakao v prahu, škrob, sladkor in vitamine. **Čokolešnik** je lahko prebavljiva hrana, vsebuje veliko

vitaminov in ima visoko hranilno vrednost. Vse to pa je tisto, kar je za rast in razvoj otroka nujno potrebno. Ne bo odveč napisati še to, da v Kolinski **Čokolešnik** svetujejo tudi odraslim, kadar ti potrebujejo lahko hrano.

Da bi **čokolešnik** postal za naše malčke kar najbolj zanimiv, so mu v Kolinski dodali še nekaj več. Proizvodu je priložena sestavljanka, ki razvija otrokovo domišljijo. Sestavljanka je v vsebinski zvezi s pesmico, ki je na hrbtni strani škatle. **Čokolešnik** je pakiran v

enake škatle s štirimi različnimi igrigami.

Morda za konec še tole: pred kratkim je **Čokolešnik** na kranjskem kmetijskem sejmu prejel visoko priznanje - zlato medaljo za kakovost.

»Zdaj smo v veveričji šoli. Šteli bomo lešnike. Ravno je na vrsti ura sladke matematike...«

Mile Bitenc

Prvi maj v Evropi

Prvi maj, mednarodni delavski praznik, praznujemo malodane po vsem svetu. Kdo ve, koliko praznikov je že bilo v počastitev tega praznika. Morda bo naslednjih nekaj vrstic za marsikoga nekaj povsem novega. Béseda bo tekla o tem, kako so pred devetimi desetletji praznovali praznik v hotelu Evropa v Ljubljani.

Da, prav ste prebrali: hotel Evropa. Stavba kjer je danes naša Kavarna Evropa, je bila v tistem času namenjena širši dejavnosti in v njej je bil tudi hotel. Ko sem pred kratkim obiskal vnuka Luke Tavčarja, prvega lastnika hotela Evropa, mi je ta povedal več zanimivosti, o katerih bom pisal kasneje. Tokrat pa naj zapišem nekaj

Nagradna uganka

Opazili smo, da so nagradne uganke med našimi bralci precej priljubljene, zato smo vam tudi tokrat pripravili eno, ki naj vam bo v zabavo, pa tudi za poglobljanje znanja o ustroju našega sozda.

Pravilne odgovore na vprašanja pišite enega pod drugega, prve črke besed oziroma pojmov pa bodo dale geslo – ime ene Mercatorjevih delovnih organizacij, po kateri vas sprašujemo tudi v besedilu, in njenega priljubljenega izdelka.

1. Delovna organizacija ima sedež v Ljubljani, njena osnovna dejavnost pa je proizvodnja živilskih izdelkov. Zapišite ime te organizacije.

2. V delovni organizaciji Mercator-Rožnik je združenih osem tozdov in eden med njimi ima sedež v Beli Krajini. Napišite ime tega tozda.

3. Tudi tokrat gre za tozd iz Mercator-Rožnika. Zanj je značilno, da je celoten kolektiv združen v veliki hiši, pod eno streho, sprašujemo pa vas po mestu, v katerem je sedež tega tozda.

4. V sozdu Mercator so tri delovne organizacije ukvarjajo s kmetijsko proizvodnjo: ena enovita in dve sestavljeni. Napišite ime ene od njih, ki med drugim proizvaja tudi priljubljene cvičke.

5. V sozdu so tudi tri hladilnice, ki so obenem tozdi. Dve hladilnici sta na ljubljanskem območju, ena pa ni in ravno po kraju, v katerem je ta, tretja hladilnica, vas sprašujemo.

6. Pojem ni le ime ene od geografskih celin, ampak je tudi sestavni del imena enega od tozdov, ki je združen v delovno organizacijo Mercator-Hoteli gostinstvo.

7. Delovna organizacija, ki združuje kar 10 tozdov, se je v sozdu Mercator združila 19. 12. 1977. Napišite ime te organizacije.

8. Mercator-Agrokombinat Krško ima pet tozdov, od katerih imajo štirje sedež v Krškem, peti pa v...? Napišite torej kraj, v katerem je peti tozd, v oklepaju pa tudi napišite ime tozda.

9. Dva tozda imata sedež izven SR Slovenije, vendar ne sprašujemo po kraju, marveč po imenu enega od teh tozdov.

Pravilne odgovore bomo seveda nagradili, in to prav z izdelki delovne organizacije, katere ime je sestavni del gesla. *Odgovore – ne le gesla, temveč tudi vse pojme iz devetih vprašanj – napišite na dopisnico, ki jo najkasneje do 16. maja pošljite na naslov: SOZD Mercator, Uredništvo glasila, Aškerčeva 3, 61000 Ljubljana. Med prispelim pravilnimi rešitvami jih bomo izžrebali pet, njihove avtorje pa nagradili.*

Nagradno uganko pripravil: Matjaž Marinček

citatov iz knjige Dušana Kermavnerja »Začetki slovenske socialne demokracije«. Na strani 182 piše o prvomajski manifestaciji leta 1890 takole:

»... Preden so ljubljanski socialni demokrati prijavili prvomajski shod, je 20. aprila sklical Zadnik krojaških pomočnikov... Dne 23. aprila je prijavil Kordelič, da sklicuje ‚splošno dostopen delavski shod‘ za 1. maja ob devetih dopoldne v prostorih hotela Evropa z dnevnim redom: 1. Delavsko vprašanje in napredek, 2. Osemurni maksimalni delovni čas. Napoved shoda z dnevnim redom je dvakrat objavil ‚Arbeiterzeitung‘. Dne 27. aprila je bil mesečni sestanek delavskega izobraževalnega društva z več kot 100 udeleženci. Na njem sta obširneje govorila Zadnik in Kordelič. Na njun predlog so izvolili v odbor za prvomajsko proslavo kar 31 ‚odbornikov‘; med temi so bili poleg funkcionarjev in govornikov na shodu predvideni tudi reditelji.

... Število praznujočih delavcev v Ljubljani 1. maja 1890 je ocenil ‚Slovenski narod‘ na ‚kajih 900 do 1000‘. Ne vemo, katera večja podjetja so počivala, a vsekakor med temi ni bila Tobačna tovarna. V hladnem vremenu so delavci že zgodaj zjutraj odhajali na Rožnik, kar je nemara že prej bila prvomajska navada. Okrog devetih so v skupinah prihajali v hotel Evropa, kjer se je zbralo na shod okrog 500 oseb (po Robidovem poročilu 400 z le tremi ženskami). Za predsednika in podpredsednika izvoljena Kordelič in Bajda sta slovensko in nemško pozivala k redu in miru. K prvi točki dnevnega reda je govoril Zadnik slovensko, Brozovič pa nemško. K drugi točki so govorili Zadnik, Brozovič, Vovk in Kordelič, nato pa je shod naglo sprejel prvomajsko resolucijo, da se je lahko zaključil ob dvanajstih. Popoldne so se delavci zbirali v gostilni ‚K združenju‘ v Spodnji Šiški, zvečer pa spet v hotelu Evropa na plesu, kjer je bilo do 150 delavcev, delavk pa jako malo...«

Ko tako dan za dnem hitimo mimo kavarne Evropa, ki je zdaj tozd v sestavi delovne organizacije Mercator-Hoteli gostinstvo, na kaj takšnega niti ne pomislimo. Prav gotovo je malokdo med nami vedel, da 113 let stara stavba Evrope hrani v sebi takšne in drugačne zanimivosti. Prav je, da jih vsaj malo spoznamo. Za tokrat toliko, drugič pa kaj drugega.

V zvezi z gradnjo hotela v Ljubljani, načrtovano za naslednje petletno obdobje, je obiskal Mercator generalni direktor potencialnega japonskega partnerja za ta projekt, gospod T. Takeuchi. Na razgovorih so obravnavali pred-

vsem vprašanja sofinansiranja načrtovanega objekta, katerega investitor naj bi predvidoma bila delovna organizacija Mercator-Hoteli gostinstvo.

Tekst in foto: Matjaž Marinček

Ob predvidenih razgovorih o vključevanju Mercator-Sadja zelenjave v preskrbo mesta Ljubljane s sadjem in zelenjavo je delovno organizacijo Mercator-Sa-

dje zelenjava obiskal Marjan Rožič, predsednik Skupščine mesta Ljubljana. Po ogledu prostorov delovne organizacije se je pogovarjal s predstavnikami delovne or-

ganizacije in predstavniki sozda Mercator.

Besedilo in foto: Mirko Vaupotič

Športni referenti – pozor!

KORŠ

Mercatoriada 80

Prijave, ki so jih pošiljale posamezne ekipe, DO in tozdi, so bile večinoma nepopolne. Navedli ste samo ekipe, imen tekmovalcev pa ne! Kot vemo, kadrovska služba ali direktor in športni referent oziroma vodja ekipe s svojim podpisom in pečatom jamčijo, da so tekmovalci res zaposleni v organizaciji, za katero tekmujejo. To predpisuje 7. člen Pravilnika o organizaciji letne Mercatoriade, ki smo ga sprejeli na seji KORŠ-a spomladi 1979. Zato opozarjamo vse, ki niso poslali pismenih prijav, da to store do 10. maja. Vkolikor prijave ne bodo poimensko dopolnjene, ekipe ne bodo imele pravice nastopati v Krškem. Naj še povemo, zakaj!

Čeprav smo v bistvu vsi pošteti, se je že in se še bo dogajalo, da si posamezne ekipe »pomagajo« z izposojenimi tekmovalci. To ni fer, še manj pa športno pošteno do tistih, ki se bodo borili z lastnimi močmi. V vsaki ekipi so po pravilniku predvideni tudi rezervni tek-

movalci, tako da težav s kompletiranjem ekipe ni. Ni pa verjeti, da bo vodja ekipe, ki danes na primer za vseh 10 tekmovalcev v košarki ne more jamčiti, da bodo 31. maja tekmovali, recimo 28. maja našel 10 čisto drugih imen. Zato smo lahko še danes prepričani, da je tak izgovor privezan na mačkin rep. Tako na primer na prijavi piše: tekmovali bomo v tenisu. V tenisu bo verjetno predtekmovalje. Kako naj KORŠ organizira predtekmovalje, če ne ve, koliko in kateri tekmovalci bodo nastopili? Pri prijavi za plavanje in za kros ne pozabite na letnice in razvrstitev po kategorijah. Za kros bo organizator sprejemal prijave še 31. maja zjutraj v informacijski pisarni. Prosimo pa, da izročite organizatorju prijave za kros pismeno, z navedbo tekmovalcev in letnic rojstva.

Do tekme je še mesec dni treningov in truda; marsikaj se bo še zgodilo, že sedaj pa si lahko zaželimo veliko športne sreče in uspeha ter nasvidenje v Krškem.

V soboto, 10. maja

KS ZSM vabi

»Po poteh tovarištva in spominov«

Letošnji tradicionalni Pohod po poteh tovarištva in spominov (ob žici okupirane Ljubljane), 24. po vrsti, bo v soboto, 10. maja. Vabimo delavce tozdov, TOK in delovnih organizacij sozda Mercator, da se v čim večjem številu, enotno, pod zastavo Mercatorja udeležimo te množične manifestacije.

Udeleženci pohoda se bomo zbrali pred upravno stavbo Mercatorja v Ljubljani, Emonska 3, v soboto, 10. maja ob 6.30. Skupaj se bomo napotili na bližnji Trg osvoboditve in nato z avtobusi krenili do startnega mesta v Hrušici. Od tod bomo krenili na 10 km dolgo pot, po končanem pohodu pa se bomo ponovno zbrali na Trgu osvoboditve in skupaj odšli do Mesarske ulice 6 v Ljubljani. Pred poslopjem tozda Hladilnica bo za vse udeležence Mercatorja slovesen zaključek pohoda s tovariškim srečanjem.

Letošnji organizatorji v okviru sozda bodo M-Sadje zelenjava ter tozda TMI in Hladilnica (oba iz M-Velepreskrbe). Poimenske sezname udeležencev z letnicami rojstva pošljite najkasneje do 6. maja na naslov Sonja Bastar, SOZD Mercator, Delovna skupnost, Aškerčeva 3, 61000 Ljubljana.